

debreceni független Újság

VASARNAP, 1933 FEBRUAR 26. XXXI. EVFOLYAM 47. SZAM.

20 FILLÉR

politikai napilap

Előfizetési ár: egész évre 26.-fél évre 14.-negyed évre 7.- egy óra 240 pengő. Külföldre ennek a kétszerese. Megjelenik hétfő kivételével minden nap.

felelős szerkesztő: farkas Lajos
felelős kiadó: Thury Levente

a debreceni független Újság: független politikai napilap. Szerkesztőség és kiadóhivatal Ferenc József út 49. Telefonszámok: 19-20 és 32-12

Tóth Tibor volt kormánybiztost, Lux és Szentiványi igazgatót szabadságra küldték a Máv.-nál

Az Imperial rt. olajpanamai miatt egyéb államvasuti szállítások ügyében is vizsgálat indul

Budapest, február 25. Az Imperial rt. olajhamisítási ügyében ma a Markó uccai fogházba szállították Salgó Imre vezérigazgatót és Komlós Hugó főmérnököt és újból letartóztatták Józsa és Kiss művezetőket is.

Az olajhamisítási botrányjal kapcsolatban a kereskedelmi miniszter a Máv.-nál egyéb szállítások miatt is vizsgálatot

indított és még két nagy vállalat van, amelyek szállításait pontosan átvizsgálják, hogy ott nem fordultak-e elő visszaélések.

Fabinyi kereskedelmi miniszter különben, miután az ügyekben reájuk hivatkozások történtek, hathetes szabadságra küldte dr. Tóth Tibor államvasuti

főfelügyelőt, a volt szénkormánybiztost, valamint Lux Ernő dr. Máv. igazgatóhelyettesét és dr. Szentiványi Ferenc beszerzési osztályfőnököt. Hasonló okból szabadságot Dörner Béla fővegyészt, a Máv. vegyészeti laboratóriumának vezetőjét és Bihary Károly vegyészt.

Az iparosság rengeteg pénzt fizetett márciusra, de nem tudja, hogy az államzárban hol vészett el.

Közbeszólás: Az olajban.

Nagy Lajos: Hiába hizelegnek ennek a kormánynak, ennek pusztulni kell, mert nem tud felemelkedni a mai gazdasági helyzet követelte magaslatra.

Dr. Rásó Sándor: Éljen Gömbös!

Zöld Aladár: Egyedül vagy Sándor, mint hegyen a szamár.

Nagy Lajos: Éljen, akármilyen sokáig. Előterjeszti ezután az ipartestület közgyűlésének határozatát, amely felsorolja az iparosok bajait és követeléseit.

Varjassy Imre felszólalása után Gombosi Zoltán a tisztviselők helyzetével foglalkozott. A tisztviselők fizetését az egyik oldalon leszállítják, a másik oldalon felemelik a kereseti adóját és így kétszeresen sújtják. Amikor kezébe veszi a sárga álmokönyvet (Gömbös nemzeti munkatervének sárga füzetét mutatja föl), azt látja, abból semmi sem valósult meg. A tisztviselőréteg ma majdnem az egyedüli, amely még fogyaszt, rendes lakásban lakik, bár kisebb lakásban. Sajnos, hogy az indítvány e kérdés fölött napirendre tér. Rámutat arra, hogy a tisztviselő az egyedüli adózó, aki az adóalapot nem tudja eltitkolni. Javasolja, hogy

a kereseti adóra vonatkozó egységes rendezés történjen s a nagy vagyon és jövedelem igazságos, progresszív adóztatás alá vonassék.

Mester Lajos felszólalása után, aki iparos panaszokat tett szövé, dr. Jakobovits József szólalt föl. Az indítványt nem tartja tárgyilagosságnak, sem részletesnek. Nem tartja szerencsésnek, hogy csak a háztulajdonosok pécézték ki. Az sem helyes, hogy az indítvány nincs figyelemmel arra, hogy az a pénzügyminiszteri rendelet, amely a pénzügyi hatóságokat az 1932. szerencsétlen év figyelembevételére hívja föl, mindjárt néhány sorral lejjebb pedig

az adóalap kiszámításához a gabona árát a valódi árnál sokkal magasabban állapítja meg.

Lehetetlen az is, hogy egy 6000 pengő bérjövödelmü ház adóalapját a bérjövödelem tizenhatszorosával állapítják meg, míg a 20.000 pengő bérjövödelmü csak 8-szoros szorzószámmal. Mutatja a viszonyokat az is, hogy a rögzítéseket ma mindenki felmondja. A javaslatot elfogadja, de észrevételeit el kellett mondanania.

Dr. Bögel József több pontból álló javaslattal kívánja kiegészíteni az indítványt. Dr. Fényes Jenő elhibázottnak tartja az indítványt, mert általános panaszokat sorol elő, de nem hoz fel konkrét bajokat és konkrétan nem mondja meg, mit akarunk. Pótló javaslatokat terjeszt be.

Bajorország százezrei jelentkeznek a Hitler-ellenes rohamcsapatokba

A bajor miniszterelnök még két hónapot jósol Hitlernek

München, február 25. Bajorország éles offenzívába kezdett a hitlerizmus ellen. Bayernwacht név alatt kétféle lobogós Hitler ellenes rohamcsapatok alakulnak, amelyek alá száz-ezrével túdul Bajorország férfi lakossága. A Wittelsbach restauráció gondolata még sohasem volt olyan erős,

mint most. Held bajor miniszterelnök szenzációs beszédében támadta meg Frick birodalmi belügyminisztert s megállapította, hogy még soha német kormány nem merészelté úgy gurba-kötni a német népet, mint Hitler kormánya. Held kijelentette, még két hónapot jósol Hitler-uralomnak.

Amíg Bajorország után Württemberg is akcióba lép Hitler ellen. A nemzeti szociálista pártot frankciók harca és belső feszültségek bontják meg. Érdekes, hogy Hitler a centrumpárti sajtó betiltása után most koalícióba akar lépni a centrummal, hogy az ellene indult hatalmas rohamot kibírja.

Reménytelen viták közben zajlott le az egységespárt „adóellenes” ellengöz közgyűlése

Miért hiba, ha a sok baj közül csak egyet emelnek ki, mert a többitől nem akarnak beszélni -- Új mélyfurást kezd Debrecen a transzferpénzből

Ma délután rendkívüli közgyűlést tartott Debrecen törvényhatósági bizottsága. A közgyűlést délután 4 óra után nyitotta meg báró Vay László főispán, aki néhány bejelentés után meleg szavakkal emlékezett meg gróf Apponyi Albertről. A közgyűlés tagjai felállva hallgatták meg a főispánt. Indítványozza, hogy az elhunyt emlékét a közgyűlés iktassa jegyzőkönyvbe.

Az indítványnak egyhangú elfogadása után napirend előtt Jóna István javasolta, hogy a törvényhatóság hálás elismerését fejezze ki a miniszterelnöknek, a földművelésügyi és kultuszminiszter iránt a gazdasági akadémia egyetemi fakultásá fejlesztése miatt, amihez a közgyűlés hozzájárult.

Dr. Balla Bertalan tanácsnok, elő-

adó olvasta fel ezután az önálló indítvány szövegét.

Dr. Böszörményi Béla nagy felkészültséggel okolta meg az önálló indítványt, fejtegette

a tökehiány okait és hatását, amelyek azonban sem az új bankjegyek nyomásával, sem inflációval segíteni nem lehet.

Nagy Lajos kifogásolja, hogy

csak a háztulajdonosok bajaira

tér ki a felirat. Az az indítványa, azt kérjék, minden adózó helyzetét vizsgálják meg. Helyteleníti, hogy nem a korábbi Zöld-féle indítvány alapján tárgyalják a kérdést már régen.

Dr. Rásó Sándor: Mert alaposan meg akartuk fontolni.

Nagy Lajos az iparosok sérelmeit, nyomorult helyzetét ecseteli. Elmondja:

az iparosok közül nagyon soknak kenyér nincs az asztalán és előfordult, hogy egy iparos leánya felakasztotta magát, mert másnap árverezték a butorait.

Ma alig van iparos, aki adófizető lenne, mert még a létminimuma sincs meg. Nem részletfizetésre, hanem adótörlesztésre van szükség. Mindenki tudja, hogy az állammal szemben fennálló kötelességnek eleget kell tenni. Olyan csizmadiamesterre, aki maga is inségmunkára jár, 14 pengő adót, egy újságárusra, aki fabódében lakik, 14 pengőt,

egy inségmunkásra 26 pengő adót vetettek ki.

Tavaszi különlegességek ugy női, mint férfiruha és felöltő anyagokban **megérkeztek** FELDEHM IMRE Svetits-palota Hallalán olcsó szabott árak! Figyelje kirakatálmait!

Csomor Gyula hosszabb beszédben foglalkozik a szegényemberek bajaival és a polgármesternek, Vásáry Józsefnek, Gombos (Derültég.) miniszterelnöknek köszönet megszavazását javasolja.

MERT ALLITJAK SZEMBE A GAZDÁKAT A HÁZTULAJDONOSOKKAL?

Madéfalvi Zöld Aladár: Amikor megjelent az adórendelet, néhányan

rendkívüli közgyűlés összehívását kérték, hogy minden pártkülönb-ségre való tekintet nélkül tárgyalják le a kérdést és mutassanak rá arra, hogy a kormány nem jó utakon jár.

Tudja, hogy a bizottsági tagokat levelekkel, üzenetekkel figyelmeztették, hogy az összehívó ívet ne írják alá. Sajnos, hogy ismét felélesztették a közgyűlésben a pártkereteket. Jöttek azután egy másik javaslattal, amely kimarkolt

egy bajt a sok közül és nem az összes ellen tiltakozik.

Szembesítjük a mezőgazdákat a háztulajdonosokkal. Mindent fel kell sorolni és ezért nyújtja be pótló javaslatát, amely tizenegy pontból áll. Jellemző, hogy a 33-as bizottság éjszaka tárgyalta le a villanykörte megadóztatásáról szóló rendeletet, de már előző este a fináncok le-tárazták az üzletekben a villanykörteket. Javasolja, hogy

a feliratot vivő küldöttségben legyen benne az összes debreceni kormánytanácsosok és adjanak támogatást a kormánynak.

Dr. Nagy János kijelenti, hogy a kormány helytelen adópolitikájának kimutatására minél több konkrét adatot kell felsorolni. Javasolja: kérjék, hogy a pénzügyminiszter az egyenes adó pótlékolására vonatkozó rendeletét vonja vissza, a mai egészségtelen pénzügyi gazdálkodást szüntesse meg.

kiterjesztése ügyében tett felterjesztései kapcsán, amelyeket a közgyűlés egyhangúan helyeselt, dr. Jakobovits József és dr. Vásáry István polgármester mondtak igen tartalmas és figyelemreméltó beszédet.

MÉG EGY MÉLYFURASU KUT.

Hozzájárult a közgyűlés ahoz, hogy a pénzügyminisztertől még egy mélyfurasu kut létesítését kérjék.

Egyhangú lelkesedéssel kimondta a közgyűlés, hogy

a Bocskay FC-t támogatásban részesíti.

Több kérelem elintézése után bejelen-

tette a főispán, hogy három interpelláció érkezett be, amelyek közül Hegyinegi Kiss Pál kettőt visszavont. A harmadik interpellációt Madéfalvi Zöld Aladár nyújtotta be

az összeférhetlenségről szóló szabályrendelet ügyében.

Dr. Vásáry István polgármester kijelentette, hogy az interpellációra a legközelebbi közgyűlésen válaszol, mire a közgyűlés este háromnegyed kilenckor véget ért.

A FÜGGETLEN UJSÁG hirdetései mindig eredményesek!

Ellengöz jobbról

Dr. Györki Imre: Elismeréssel kell szólnia a nemzeti egységes párt helyi csoportjáról azért a tanulmányosságért, amelyet a rendkívüli közgyűlés összehívásában tanúsított. Gömbösnek volt a jel-szava, amikor még szélsőjobboldali volt, hogy ki kell adni az ellengözt jobbról. A nemzeti egység pártja most a Zöld indítványát kontrakarrizozta. Máshol is így van, hogy

a kormányrendelet ellen a párt támadásba megy át, nehogy erősebb megszólalás történhessék.

Ez az ellengöz. Tisztában kell lenni azal, hogy a felterjesztésnek és a módosításoknak semmi eredménye nem lesz, azok mind az irattárba kerülnek. Nem is lehet változtatni a mai helyzeten, ha a mai költségvetés megmarad. A 806 milliót a pénzügyminiszternek elő kell teremnie. Ehez szüksége van a meglévő adókra és még több adóra is. Ha a legcsekélyebb mértékben is segíteni akarunk, akkor

tessek a mai leromlott helyzethez illő költségvetést megállapítani,

Elvárja a közvélemény, hogy a javaslatot meg is valósítják

Dr. Tervegy Tamás és Vadász Sándor felszólalása után, aki a kereskedők bajaira mutatott rá, Hegyinegi Kiss Pál dr. rámutat arra, hogy a terheket emelni, a fizetéseket tovább csökkenteni már nem lehet. Sajnos, az új kormány is folytatja a régi orthodox pénzügyi politikát. O maga is érzi, hogy a nemzeti egység pártja nehéz helyzetben van, hogy éppen a nagy, lelkes fogadtatás után, amelyben Gömbös Gyulát részesítette, másnapra megjelent az új adóemelő rendelet. Az egységes párt kiragadta a háztulajdonosok kérdését, hogy

ne engedje meg a fizetésleszállítás és adóemelés elleni tiltakozást. Politikai taktikából csinálta az egész dolgot a nemzeti egység pártja, amely szembe állította a gazdákat a háztulajdonosokkal.

Elvárja, hogy a nemzeti egység pártja mint kormánypárt vállalja a felelősséget, hogy azt meg is valósítja. Majd számonkéri tőlük a közvélemény előtt. A javaslatot éppen azért elfogadják.

Dr. Szentpéteri Kun Béla ez-

mert e koldus ország nem bírja el a nagy költségvetést.

A pénzügyminiszter bevallotta, hogy erre a költségvetésre 150 millió deficitje van. Csak a külföldi tartozások kamataira évi 300 milliót kell fizetnünk. A pénzügyminiszternek azt kellene mondania, hogy amíg ilyen állapotok állanak fenn, addig egy fillért sem vonunk el a belső közgazdasági életből. Nem kell félni,

nem fog jönni egyetlen népszövet-ségi csendőr vagy végrehajtó sem.

Kell jönnie olyan embernek, aki végre ezt megkezdi. Rámutat arra, hogy a tisztviselők fizetését 7 millióval csökkentik és Laskayra 10 milliót vesztegettek el. Most a pénzügyminiszter újabb 100 millió adósságot csinál és ebből 25 milliót a kartellektől vesz, amivel kiszolgáltatja a dolgozó emberek millióit a kartellek politikájának. Ez pillanatnyilag, átmenetileg segítség lehet ugyan, de tönkre teszi az országot. Elfogadja az önálló indítványt az összes csatlakozó javaslatokkal együtt azzal az érzéssel, hogy

mindebből semmi sem lesz.

A türehtetlenül magas új autódók mérséklését kéri a kormánytól a Tiszántuli Automobil Club

A magas adó és a magas motalkóár miatt a debreceni autók felét leállították.

A Tiszántuli Automobil Club szombaton délután tartotta meg évi rendes közgyűlését az Angol Királynőben. A távollévő báró Vay László elnök helyett dr. Hódy Béla alelnök nyitotta meg a közgyűlést, amely táviratilag üdvözölte Kállay Tibor földmívelésügyi minisztert. Ezután az új évi költségvetés tekintetében hoztak határozatot, majd megválasztották az új tisztkart. Elhatározták, hogy feliratot intéznek a kormányhoz, amelyben kéri a türehtetlenül magas új autódók mérséklését. Ezzel kapcsolatban megemlítették, hogy Debrecenben egy évvel ezelőtt még 203 autó futott, most csupán 102, tehát éppen a fele szaladgál a városban. Ha azt a jövedelmet nézzük, amelyet az új

benzin, illetve motalkó adók jelentenek, megállapíthatjuk, hogy nagy lérosodás éri az államot, éppen az autók leállításával. Kéri, hogy az autók leállítását is helyezzék hatályon kívül, amely kimondja, hogy a teherautók csupán 20 kilométeres körzetben belül közlekedhetnek, mert ezáltal egyes vidékek lakosságának nagy károkat okoznak. Erre példa az, hogy ha Berettyóújfaluból Debrecenbe szállítanak vasuton, a vonatnak mintegy száz kilométeres távolságot kell befutni, a körülményes vasuti közlekedés miatt, míg az autónak csak 36 kilométeres távolságot kell megtenni.

Ezután több kisebb fontosságú ügy tárgyalása következett, majd a közgyűlés véget ért.

Lenyűgözően érdekes előadást tartott szombat este a Déri-muzeumban báró Madarassy Beck Gyula Európa sorsáról

Báró Madarassy Beck Gyula, a magyar közgazdasági életnek ez a kimagasló tudású és töretlen tekintélyű vezető alakja szombaton Debrecenbe jött, hogy a Cobden Szövetség tiszántuli kerületének felkérésére előadást tartson. A Déri-muzeum dísztermét ebből az alkalomból csaknem zsúfolásig megtöltötte a közönség, amelynek sorai között ott láttuk Debrecen társadalmi, gazdasági és kulturális életének számos kiválóságát is. Az előadást dr. Baltazar Dezső püspök nyitotta meg s meleg szavakkal méltatta Madarassy Beck Gyulát, akit sok évtizedes közéleti multja s elismerten nagy tekintélye méltóvá tesz arra, hogy a legteljesebb figyelemmel fogadják Debrecenben. Ezután Madarassy Beck báró megtartotta „Európa sorsa” című előadását, amelyben óriási felkészültséggel, bátor őszinteséggel tárta föl azt a katasztrófális helyzetet, amelyben ma Európa sanyalódik. Rámutatott arra, hogy Európa a jelek szerint elérkezett az agglor küszöbéhez, lassanként tért veszít a többi kontinensekkel szemben és a kétségbevonhatatlan statisztikai adatok sorozatával bizonyította, hogy a mai helyzet már nem tartható fenn soká, mert a földrész szinte tótágast áll és

ha rövidesen nem történik valami csoda, ha az európai államok nem ébrednek fel a szolidaritás gondolatára, akkor elkerülhetetlen a kataklizma, amely romok alá temeti mindazt, ami a világháború után még megmaradt Európából. A két óra hosszú tartó pompás felépítési előadást a közönség feszült figyelemmel hallgatta, mindenkit szinte frappirozott az előadó sok-sok súlyos igazságu megállapítása és hatalmas tapsviharral fejezte ki a publikum háláját és elismerését a magas színvonalu tanulságos előadásért. Az előadást Baltazar püspök zárószavai rekesztették be.

Előadás végeztével a Cobden Szövetség tiszántuli kerülete társas vacsorát rendezet az Arany Bika egyik termében báró Madarassy Beck Gyula tiszteletére s a sikerült banketten sokan vettek részt. Nagy érdeklődést keltő s zajos tetszést arató pohárköszöntöket mondtak Ungár Jenő, Nánay Béla, Halassy Fischer Ödön és báró Madarassy Beck Gyula.

Meg kell még jegyeznünk, hogy báró Madarassy Beck Gyulának ez volt az első nyilvános debreceni szereplése, de reméljük, hogy még sokszor lesz módunkban meghallgatni értékes fejtegetéseit.

Bárkinek 60 havi részletre épít
CSALADI HAZAT ÉPÍTŐ és HITELBANK R. T.
 BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY UT 26. SZ. TELEFON 162-50.
 Képviselő és felvilágosítás:
GALAMBOS SÁNDOR, Debrecen, Ferenc József ut 43. sz.
 TELEFON: 27-71.

A gazdák a drága kenyér ellen

A boletta helyett realisabb segítségi mód kell

A miniszterelnök debreceni látogatása alkalmával a gazdák hatalmas küldöttsége adta át a kormány-nak a szőlő memorandumot, amelyben panaszainak egész sora és sérelmeiknek, bajainak egész serege sorakozott fel, amelyekre orvoslást kértek. Ezek között a bajok között azonban első helyen van az, hogy a debreceni és tiszántúli gazdák-nak sem pénze, sem búzája nincsen. A buza hiányának egyik oka, hogy nem igen nagyon termelt, mert az elemi csapások tönkretették a vetést, a másik oka azonban az, hogy

azt a keveset is, ami volt, a gazdának, el kellett adnia,

mert az adó és minden egyéb, ami alig várta, hogy meglegyen a takarás és már kegyetlenül jelentkezett. A kényszerből eladott búzának per-se nevetséges ára volt akkor, de hiába, a pénz kellett, a gazdának nem volt ideje várni, nem volt módja visszatartani a készletet. A tavalyi aratás után is voltak kedvezményes intézmények és cégek, amelyek a Nemzeti Banktól kaptak pénzt és vásárolhatták a búzát 8-10 pengőért. Jól megjegyzendő, hogy 8-10 pengőért. Ma azután a gazdák kénytelenek keresni ugyan-azt a búzát, amelyet tőlük a fenti áron az ő kényszerhelyzetükben megszerztek, 20 pengőért megvenni, ha van miből, mert egyébként nem lesz vetőmag és nem lesz kenyérré váló az ujjig, ha lesz uj. Igen,

azon a helyen, ahol 8-10 pengőért vették meg a termelőtől a búzát, ma 20 pengő egy mázsa buza.

Hát megokolta a gazdák segélykial-tása? Ugy kell éreznie mindenki-nek, hogy nagyon.

Fölmerült most egy másik kíván-ság is, amely legközelebb a tör-vényhatóságok előtt is megfordul. Arról van szó, hogy a gazdák

a gabonajegy végleges meg-szüntetését kívánják.

A rendelet szerint a gabonajegy július elsejével megszűnik, ám a gazdák annak biztosítását kívánják, hogy ez idő után nem is támad föl, hanem az ő megsegítésük valami realisabb, célrevezetőbb módon fog megtörténni, mert bár részben elis-merik, hogy a gabonajegy valame-lyes hasznát jelentett, viszont

olyan káros oldalai is voltak, amelyek lenyomták a hasznát. Más oldalról azt az érvet is felhozzák a gabonajegy megszüntetése mel-letti és drágító hatása ellen, hogy a minden adózástól mentes, olcsó,

a jelenlegi kenyér árának felé-ért forgalomba hozott kenyér-nek oly erkölcsi, politikai és anyagi hatása lenne, amely fölér az erőszakolt buzaexport-tal.

Itt, ahol a buza terem, elképzelhe-tetlenül szomorú dolog, hogy a

gazda a búzát 8-10 pengőért adja és emellett megtörténhessék, hogy a dolgozó ember ne ehessék annyi kenyeret, amennyivel jól lakhatik és ne adhasson családjának leg-alább elegendő kenyeret. A kenyér drágasága is növeli a munkanélküli-séget és munkanélkülieket és kodu-skat nevel.

Felhozzák a boletta megszünte-tése mellett azt is, hogy

a gabonajegy tönkretette a malom- és a pékipart,

ami az adózás szempontjából igen nagy jelentőségű. Az adózott és az adómentes liszt közötti különbség tömegesen nevelte a lisztcsempé-

szetet, ami viszont óriási adminisz-tráció beállítását követelte.

Egyes vármegyék törvényható-sága e kérdéssel már foglalkozott is és feliratot küldött a kormány-hoz, amelytől olyan gyors segítsé-get és a gazdabajok megoldását kérte, amely a gabonajegy kikap-csolása mellett realis alapokon nyújt generális javítást és segítsé-t. Maga a törvényhatósági bizottság is elismerte, ahol ezzel a kérdéssel foglalkoztak, hogy

a drága kenyér éppen a sze-gény néposztályoknál válik igen súlyos teherre és emel-lett a fogyasztást is csökken-tette.

A debreceni gazdák megmozdulása és az ország más vidékén is meg-nyilvánuló követelések nyomása talán mégis csak olyan intézkedé-sekre viszi a kormányt, amely a súlyos gazdakérdés megoldását leg-alább is megközelíti és a helyzetet annyira, amely megkönnyíti, hogy az élet lehetőségére kilátást ad.

Sok hamis ötpengőssel csaptak be egy baromfikereskedőt

Sléd Ignácné, hajduböszörményi baromfikereskedő felesége tegnap dél-előtt a piacra ment vásárolni. Egy Valódi Irma nevű piaci árustól vásárolt élelmiszereket és egy ötpengős-sel fizetett. Valódi Irma, amikor át-vette a pénzt, gyanuskodva forgatni kezdte a kezei között, majd kijelen-tette, hogy az ötpengős nem valódi. Slédnével együtt a rendőrségre men-tek és ott megállapították, hogy a pénz hamisítvány. Egy detektív erre elment a Sléd Ignác lakására és ott többszáz darab ötpengőst talált, ame-

lyek között nagyon sok volt a hamisítvány. A baromfikereskedő elmon-dotta, hogy néhány nappal ezelőtt a fővárosban volt, hogy több nagyszá-bású üzletet bonyolítson le és az egyik üzletfele csupa ötpengőssel fizetett. Arról nem volt tudomása, hogy az ötpengősök között hamisítvány is van.

A hajduböszörményi rendőrség a hamis ötpengősöket bünyjelként bekül-dötte a debreceni ügyészségre, ahol Preinészberger Jenő dr. vizsgálóbíró folytatja tovább a nyomozást.

A Sas-uccai virágkereskedők sajtópörében elrendel-ték a bizonyítást

Beteges üzelmek miatt már büntetve volt a két tulajdonos

A Független Ujság 1932 augusztus 28-iki számában a szokottnál is na-gyobb feltűnést keltő cikk jelent meg a debreceni beteges hajlamu férfiak találkozóhelyéről. A cikket a Függet-len Ujság egyik munkatársa, Reményi György írta, aki a riportban leplezte egy Sas uccai virágkereskedés tulaj-donosainak bűnös üzelmét.

A cikk megjelenése után a virágüz-let két tulajdonosa, Kaszás Sándor és Tóth László, bünyvádi feljelentést tet-tek sajtó útján elkövetett rágalmazás vétsége címén Reményi György ellen s az ügy szombaton került a debreceni törvényszék Jeney-tanácsa elé.

A tárgyalás megkezdése előtt dr. Komáromi Czike Ferenc, a két főma-gánvádoló képviselője zárt tárgyalás el-rendelését kérte, amit azonban Hego-düs Endre dr., Reményi György védő-je ellenezett. A bíróság rövid tanács-kozás után elutasította Komáromi Czike Ferenc dr. indítványát és elren-delte a nyílt tárgyalás lefolytatását.

Jeney tanácselnök ezután felolvasta a terjedelmes vádiratot, amelyben a két tulajdonos a cikkben foglalt vala-mennyi állítást tagadja. Ezután kihir-dette a királyi ügyészség végzését, amely szerint az ügyészség nem vál-lalta a vádat a hírlapíró ellen.

Reményi György az elnök kérdése-re kijelentette, hogy nem érzi magát bűnösnek, mert a cikket közérdekből

írta és annak valamennyi állítása meg-felel a valóságnak. Kérte több tanu-nak a kihallgatását is, akik a cikkben foglalt inkriminált kitételeket igazolni fogják.

Az elnök ezután az egyik főmagán-vádolóhoz, Kaszás Sándorhoz intézett kérdéseket, elsősorban: miből követ-keztette azt, hogy a cikk tartalma rá-juk vonatkozik. Erre Kaszás kijelen-tette, csupán onnan, hogy a hírlapíró a riport megjelenése előtt benn járt náluk az üzletben, amint azt meg is írta. A többi kérdésekre azután kide-rült, hogy Kaszás Sándor és Tóth László a cikkben foglaltakhoz hasonló esetekért már büntetve voltak egy iz-ben három hónapi fogházra, amely ügyük most került a tábla elé, azon-kivül büntetve voltak három heti fog-házra, amit már ki is töltöttek.

A főmagánvádolttak képviselője el-lenezte a hírlapíró által megnevezett tanuk kihallgatását, de a bíróság az indítványt elfogadta és a tanuk kihall-gatása végett a tárgyalást elnapolta.

Elloptak egy tükörajtót. Dr. Brüll Henrik Ferenc József ut 75. szám alatti lakos, régiségkereskedő előszobájából egy fehér szekrény tükörajtóját ellopták. A károsult panaszára a rendőrség meg-indította a nyomozást.

NE FÉLJEN A NAGYADÓTÓL, A TELEFUNKEN



„DIADALA”
 a nagyadónál is bitoltja a szeliktív külföldvételeit!
 Egyedárusító:
Soltész, Kálvin-tér 2.
 (Református Nagytemplomtól jobbra)

Nyolc csavargó támadott meg egy pályaoért

Kellemetlen helyzetbe került tegnap Székely János, a nyirábrányi vonal 7-es számú pályaoere. Tegnap este nyolc csavargó támadta meg Székely Jánost, aki lakásába menekült, de a csavargók ostromolni kezdték a házat, úgy hogy Székely a csendőrökhöz volt kénytelen telefonálni segítségért. Három csendőr sietett Székely János segítségére, de mire a csendőrök meg-érkeztek, a csavargók megszöktek. Székely János elmondta a csendőrök-nek, hogy két ember közül az egyik szabályosan igazolta magát, de a másik elmenekült és egy csomó kétes alakot összegyűjtve, visszaindult a pályaoer megtámadására. Az ismeretlen támadók ellen a vámospércsi csendőrörs meg-indította a nyomozást.

Ellopták a szerencsétlenül járt urinő retiküljét

Révhegyi Ferenc csendőrőrnagy felesége 23-án este a Széchenyi ucca 23. számú ház léposóján oly szerencsét-lenül esett el, hogy karja eltört. Az esés következtében kiejtette kezéből barna bőr retiküljét, amelyben 17 pengő készpénz, egy arany malac, egy ezüst tükör és egy ezüst fésű volt. A szerencsétlenül járt urinő segítségére többen siettek, de a zürzavart egy értelmes tolvaj arra használta fel, hogy az értékes tartalmu retikült ellopja. Révhegyi Ferenc csendőrőrnagy felje-lentésére a rendőrség nyomozást indí-tott a tolvaj kézrekerítésére.

Farsang után is akar szórakozni?



vásároljon
3+1 lámpás 7033-as Orion-rádiót

RUHACSEREI

Használt, kopott férfiruháját becserélem prima gyapjuszövetre. Nyílt üzlet.

HEGYI Hívásra házhoz jövök Sas ucca 4. Legujabb tavaszi ujdonságok.

Leány-köri tagaválás

Meghatóan kedves és felemelő ünnepek színhelye volt a csapókerti gyülekezeti otthon. Tagavátó ünnepséget tartotta a Csapókerti Leánykör, melyet szép műsor keretében maga a leánykör vezetője: *Bálint Mihály* né urasszony készítette elő. A tagavátás célja, hogy önként és ünnepélyes formák között maguk a leányköri tagok ígérjék és fogadják meg, hogy életüket az Istenország szent ügyének szolgálatába állítják, evégből szívüket és lelküket tisztán tartják, az Ur parancsolatait megőrzik és református anyaszentegyházunknak buzgó munkásai lesznek, egymást szeretik és a reájuk bízott feladatokat elvégzik és mindenkor alázatosságban járnak.

Énekés és egy leányköri tagnak: *Szilágyi Juliskának* meghatóan szép és igazán találó imája után *Halász András* vezetőlelkész beszélt a Mát. XII. rész 46-50. v. alapján a leányköri tagok elhivatásáról. *Szilágyi Ilonka* buzgó imája után a fogadalom letételére került a sor. A szemekben könnyen jelente meg és meglátszott az arcokon, hogy a lelkekbe egy új világ költözött be. Kézadás és a leányköri tagság külső jelvényeinek átvétele után újból *Halász András* vezetőlelkész ajkán szárnyalt fel az ima, erőt és kegyelmet kérvén arra a harminc leányköri tagra, aki munkáját a Csapókertben most az Urnak ajánlotta. Ének és még egy felemelő szavalt után most már a gazdagon és leányokra valló módon igazán izlésesen megterített asztalok mellé telepedek le mindannyian, hogy kik szívben és lélekben már egy forrásból merítették, a fehér asztal mellett testileg is közösségben éljenek. A szeretetvendégség tartama alatt, mely mindvégig emelkedett hangulatu volt, *Bálint Mihály* tanító, a leányköri vegyeskar vezetője beszélt még az egyetértés és összetartás jelentőségéről, élénk példával illusztrálván annak áldásait.

Alkalmi házvétel

Sürgösen szükségem van pénzre, ezért Mikes Kelemen ucca 5. számú házamat potom pénzért eladom. — Van rajta kétrendbeli egy szobakonyha, egyrendbeli kétszoba, konyha tiszta, egészséges lakás, minden lakáshoz cseréptető fűkamara. Jó vízi kut, villany be van vezetve, azonkívül elkerített baromfiudvar. Masszív, tiszta téglapépület, egészséges cseréptetővel. — A villamos megállóhoz 2 percnnyire. A Csapó uccai villamoson az Apafy-uccánál kell leszállni. Hát sok ezért a házért 6500 pengő? Kedvező fizetési feltételek mellett is odaadom. — Értekezni lehet a helyszínen. — Még a mai viszonyok közt is ritkán adódik ilyen alkalom!

MA 26-án, 27-én és 28-án

BUCSUZNAK AZ ARANY BIKÁBAN NOLDI ÉS FINZI JAZZDUO, FEJES SZALONZENEKAR és BANDA MARCI cigányprimás

Asztalrendelés 27-99. telefonon.

Szabadlára helyezték a kommunista üzelmekkel gyanusított diákokat

Elhamarkodott őrizetbevétel

Tegnap hírt adtunk róla, hogy a budapesti kommunista diákmozgalmak ügyében a debreceni rendőrség is nyomozásba kezdett s őrizetbe vette *Grünbaum Andort*, a zsidó gimnázium nyolcadikos növendékét, akit azzal gyanusítottak, hogy a kommunista vezetők üzeneteit közvetíti Debrecenbe. A rendőrség pénteken délután fél 5 órakor állította elő a diákokat, akit kihallgatása után levitték a fogdába s egy cellába zárták el. Itt töltötte az éjszakát s innen bocsátották el szombaton délután 1 órakor.

Grünbaum Andor — akit tanárai és társai igen csöndes, jómagaviseletű diáknak ismertek, aki távolállott egy a tulzolt ambícióktól, mint a tulságos modernkedéstől — az első pillanattól

kezdve tagadta azt, hogy összeköttetésben állott volna kommunistákkal. Bevallotta, hogy egyik ismerőse Budapestről küldött az ő címére egy barátjának leveleket, ezeket azonban, azt híven, hogy egyszerű baráti szíveségről van szó, anélkül továbbította, hogy elolvasta volna. Bebizonyosodott az is, hogy maguk a levelek sem voltak olyan veszélyesek, hogy le kellett volna tartóztatni az előtte amugy is ismeretlen levelek átadása miatt a mindenki által igen jóindulatunak és csöndesnek ismert gimnazistát.

A rendőrség az elhamarkodott őrizetbevétel után ma délben 1 órakor elbocsátotta *Grünbaum Andort*, aki ellen semmiféle eljárás nem folyik.

Dr Vásáry István polgármester sportegyesületeket tömörítő terve az egyetlen kivezető utat az amatőr sport megmentésére

Az az óriási fejlődés, amelyen Debrecen sportélete az utóbbi években keresztül ment, még korántsem jutott nyugvópontra. A stadionnal kapcsolatos sportváros kiépítése parancsolóan irja elő, hogy a létesítményeknek megfelelően a sportot is jobban meg kell szervezni, illetve új alapokat kell találni, amelyeken keresztül biztosítani lehessen Debrecen sportjának nyugodt fejlődését. Az utóbbi években ugyanis a fejlődés csak a Bocsakayval kapcsolatos sportesemények és a DTE egyes ujonnan átszervezett szakosztályainak (tornász, box, céllövés) működése jelentették. Ezzel szemben azonban az egyetemes, nagy tömegeket megmozgató sportélet megszűnt, de főleg a céltudatos tervekkel telített munka hiányzik, amely nélkül az egyesületek működése csak alkalmoszerű tevékenységben merül ki. Az egyesületek nem hibásak, mert a sportot támogató hívek száma erősen megfogyatkozott, a jövedelmi források kiapadtak és igazán a csodával határos, hogy a nagy nélkülözések ellenére is biztosítani tudják működésüket. Arra azonban már nincs erejük, hogy a holnapra is gandojanak és olyan programot készítsenek elő, amelynek gyümölcseit később élvezhetik. Máról holnapra tengetik csak életüket, örülnek tehát ha mindennapos gondjainak el tudják vetni.

Az ilyen vergődés nagy eredményeket nem hozhat, legkevésbé pedig nem viheti előbbre annyira Debrecen sport-

ját, hogy méltó legyen a sportváros világvárosi méreteihez. A sportváros gondolatának szülőatyja, dr. Vásáry István polgármester, akinek fogékonysága minden szép és jó iránt már közismert, azzal az egészséges ötlettel kívánja megoldani Debrecen sportjának jövőjét, hogy a sportegyesületeket közös táborba tömöríti. A széttagoltság révén ugyanis az erők is szétforgácsolódnak, miáltal a teljesítmények is átlag nivón mozognak.

Dr. Vásáry István polgármester javaslata sokkal nagyobb jelentőségű, mint azt első pillantásra látni lehet. A mai viszonyok között Debrecen nem bír el annyi sportegyesületet, amennyi jelenleg jóváhagyott alapszabállyal vagy anélkül működik. A legtöbb egyesületnek alig van fizető tagja vagy közönsége, miáltal a vezetők sajtójukból kénytelenek egyesületüket finanszírozni. Már pedig tömegek nélkül sportot csinálni és elképzelni nem lehet.

A polgármester erőket egyesítő terve élénk vita tárgyát képezi ma sportkörökben. Általában az a felfogás alakult ki, hogy Debrecen sportéletét a Bocsakay mellett négy amatőr-egyesület tökéletesen tudná biztosítani. A négy egyesület a társadalom négy különböző rétegének sportolót gyűjtené egybe és pedig: a DVSC a vasutas társadalmat, a DEAC az egyetemi hallgatókat, a DMTE a munkástömeget és a DTE a polgári társadalom legkülönbözőbb elemeit gyűjtené egy táborba. Minden

sportoló megtalálná a maga megfelelő környezetét és minden egyesület maga köré sorakoztathatná azt a társadalmi csoportot, amelyért célkitűzése szerint dolgozni hivatott. Ma 8 egyesület működik Debrecenben: DEAC, DTE, DVSC, DKASE, DMTE, Textilgyár, DVSC és Postás. A nyolc egyesület helyett csak négy maradna, de ez a megmaradó négy egyesület sokkal nagyobb tömegeket, sokkal nagyobb erkölcsi és anyagi erőt képviselne. Bármennyire is szép az önállóság, a jóakarát, nem hozhatja meg gyümölcsét, ha az egyesület nem tud hivatásának megfelelően tömeget foglalkoztatni. Nézzünk végig néhány egyesületet és azt fogjuk látni, hogy az egész egyesületet néhány futballista kedvéért tartják fenn, anélkül, hogy a sport igazi szempontjai érvényesülhetnének. A DKASE és a Textilgyár futballcsapatai tekintélyes erőt képviselnek, de ezenfelül a két egyesület más sportot nem is csinál. Husz-huszonöt futballista kedvéért végzik a nagy adminisztrációt, hozzák az anyagi áldozatokat és ezenfelül a sporttal szemben a vezetőség minden kötelezettsége megszűnt. Németországban egy-egy sportegyesület ötven-hatvan csapatra való játékosra van. Természetesen ehhez óriási anyagi erő szükséges, amit előteremteni magyar klub képtelen lenne. Mődjában azonban lehet utánozni a német példát és tömegekre kell alapítani a sportot, mert ez a nagy erkölcsi erő felül a belső fegyelmet is szabályozza. Az az egyesület, amelyik kis számú aktív sportolóval rendelkezik, állandóan ki van téve a játékosok és atléták szélsőségeinek, mert ezek jól tudják, hogy szükség van rájuk és nem lehet őket könnyen pótolni.

Dr. Vásáry István polgármester terve azonban főleg csak azoknak a tetszését nyerte meg, akiknek egyesületét a terv megvalósítása nem fenyegeti létalapjában. A többiek nem szívesen adják fel önállóságukat, mert ez szerintük egyenlő a megsemmisüléssel. A magasabb célok érdekében azonban áldozatokat kell hozni, főleg pedig akkor, ha az áldozatok révén jobban szolgáljuk az egyetemes magyar sportot és Debrecen sportját is.

Debrecen nagymultú egyesületének, a DKASE-nak legrégebbi aktív játékosát, Ökrös Istvánt kérdeztük meg dr. Vásáry István tervéről. Ökrös szerint a terv életrevaló és érdemes vele foglalkozni. Szerinte sincs szükség annyi egyesületre, főleg pedig az egyéni vállalkozásokat kell kiirtani. Kevesebb egyesülettel jobb sportot lehet csinálni. Emelkedni fog a nivó, gyarapodik a közönség és a sportoló tömegek mellett nem fordulhat elő, hogy egy klub csonka csapattal legyen kénytelen kiállni, no meg hogy a játékosok terrorizálják a vezetőket. Fegyelem nélkül nincs sport.

Ökrös István, aki 15 éve töretlen kitartással és lelkesedéssel szolgálja Debrecen sportját, meggyőződéssel beszél, ő egész közelről látta a hibákat és kínzókat, tehát véleményét respektálni kell még azoknak is, akiknek hiúságát a polgármester terve közelről érinti.

A mai állapotokból elég. Le kell zárni a tehetetlenség korszakát, jöjjön az újjászületés. És bizzanak az egyesületek dr. Vásáry Istvánban és munkatársaiban, mert Debrecen városa megtalálja a módját annak, hogy a stadionhoz méltó legyen a város sportélete is.

Hermann László.

A FUGGETLEN UJSAG
hirdetése mindig eredményesek!

Telefon 12-44.

Telefon 12-44:

Nagy maradék vásár!

Van szerencsém az igen tisztelt vevő közönség szives figyelmét felhívni a 14 napos maradék vásáromra, mely kezdődik február 27-én hétfőn reggel és tart a következő 14 napokon.

A raktáramon lévő női, férfi, gyermek ruha és kabát szövetekből, selymekből, mosó árukból összegyűlt maradékokat az eddigi árak feléért fogom az igen tisztelt vevőim rendelkezésére bocsájtani.

Tájékoztató néhány irányár:

Gyapju és félgyapju áruk.

Férfiöltöny szövet, 140 cm. széles jó minőség mtr.	4-30
Divat férfi ruha szövet angol minták mtr.	5-80
Női átmeneti kabát szövet sok színben mtr.	4-80
Divat ruhaszövet, sima és spricelt mintákban mtr.	1-95
Kötött gergé bluzokra és diszítésnek mtr.	2-95

Pamut áruk.

Gyermek fehérneműre sifon és p. vászon mtr.	0-64
Női és férfi fehérneműre mosott sifon „Ágyneműre igen alkalmas bőr erős P. vászon mtr.	0-78
Alsó lepedővászon, 140 cm. széles mtr.	1-48
Tennisz-flanell maradékok mtr.	0-48
Fekete, s-kék és színes karton maradékok mtr.	0-66
Fehér és színes panam 1-3 mtr.	0-90

Tiszta selyem áruk.

Crepdesin fekete, s-kék divat színek 3 mtr. maradék mtr.	2-90
Egész nehéz marocen sok szín 3 mtr. maradék mtr.	5-80
Crepp szaten maradékok	6-—
Nyersselyem eredeti és divatszínű 1-3 mtr. métere	2-50

Műselyem áruk.

Crepdesin 1-3 mtr. maradékok mtr.	2-65
Taftalin maradékok bélésre és kombinékre mtr.	1-78
Műselyem mintás és sima színek mtr.	0-88
Női harisnya minden szín, garantált hibátlan párja	1-90
Reform nadrág csikos, kis hibával darabja	1-40
Ajour m. selyem harisnya minden szín párja	2-10
Reform nadrág, csikos garantált hibátlan drbja	1-50
Kötött bluz darabja	4-30
Műselyem burett gyönyörű színek 1-3 mtr. maradék, métere	1-50

Darab áruk.

Férfi oxford ing gallérral, extra minőség, darabja	3-48
Női és férfi kesztyű átmenti és cérna párja	0-80
Férfi zokni divat mintás	0-48

A fenti áruk — mind kifogástalan jó minőségek.

Megtekintés vételkényszer nélkül.

PETRIK KÁROLY

rőfős és rövidáru üzlete, Szent Anna-u. 5.

Elitelték a hajduszoboszlói világitási vállalat főszerelőjét két munkás halálos szerencsétlensége miatt

Hajduszoboszlón 1931 szeptember 7-én a rossz villanypóznákat cserélték ki a városi villamostelep emberei. Munkaközben a Gáthy Tóth uccán két duplaoszlop kidőlt és két munkás, Pece János és Felházy Elemér olyan súlyos sérüléseket szenvedtek, hogy néhány óra múlva meghaltak. A halált belső vérzés okozta. Batár Sándor és Juhász Gyula munkások 20 napon tul gyógyuló sérülést szenvedtek. Az ügyészség a vállalat igazgatója, Veres Béla és a vállalat főszerelője, Rédey István ellen megindította az eljárást, mert úgy látta, hogy a szükséges gondosság elmulasztása idézte elő a súlyos szerencsétlenséget.

A debreceni törvényszéken dr. Jeney Sándor tanácsa szombaton tárgyalta le az ügyet. Veres Béla igazgató azzal védekezett, hogy nem az ő kötelessége volt ellenőrizni a dolgozó munkásokat, hanem a főszerelő. Rédey ezzel szemben azzal védte magát, hogy nem voltak megfelelő segédeszközei és a munkások irányítását sem végezhette, mert az igazgató a szeszifőzdébe küldte dolgozni. Batár Sándor és Juhász Gyula

munkások elmondották tanuvalomásukban, hogy az oszlopok nagyon korhadtak voltak és az egyiket csak a gyámfa tartotta.

Nagy Ernő főtanácsos és Mezei Bertalan miniszteri tanácsos, mint szakértők előadták, hogy a korhadott oszloponál a kitérést az idézte elő, hogy a vezetőket csak egy oldalon szerelték le és a másik oldalon megmaradt nagysúlyú vezetőkek földre rántották az amugy is gyenge oszlopokat. A bizonyítási eljárás befejezése után dr. Kádár István ügyész kérte a vádlottak megbüntetését, hivatkozva arra, hogy tudták mind a ketten, hogy milyen halálosan rossz állapotban levő oszlopról van szó és mégis elmulasztották a megfelelő kiképzést a munkásoknak és nem látták el őket segédeszközökkel, hogy az oszlopok ledőlését megakadályozhatták volna.

Dr. Aczél Jenő elmondotta védőbeszédében, hogy a munkások követték el a hibát, nem vizsgálták meg jól az oszlopokat és nem szabályszerűen szerelték le a huzalokat. Dr. Szabó

Rádiót, csillárt, kerékpárt, varrógépet, gramofont

KATZ RÁDIÓ

villamossági és műszaki üzletében vásároljon, mert: olcsón a legjobbat, előzékeny kiszolgálást és a legkedvezőbb fizetési feltételeket kapja.

PIAC UCCA 60. TELEFON 27-78.

Lajos Rédey védelmében hangsúlyozta, hogy mulasztás nem terheli, mert ő maga közölte az igazgatóval az oszlopok nagy mértékű korhadását.

A bíróság este fél 7 órakor hirdette ki az ítéletet, bűnösnek mondotta ki Rédey Istvánt és elítélte 3-hónapi fogházra, de felfüggesztették az ítélet végrehajtását. Veres Béla igazgatót felmentették a vád alól.

Az ítélet ellen az ügyész fellebbezést jelentett be.

ANYAKÖNYVI HIREK

Születések: Gyarmati András gazdálkodó, fiu: András. Nagy Sándor napszámos, fiu: Sándor. Egri József földmunkás, fiu: József. Turi Ferenc kocsis, leány: Julia. Oláh Vilmos zenész, fiu: Rudolf. Török István gazdálkodó, leány: Pirooska.

Házasságok: Bodor Károly—Sipos Mária. Sarzsi István—Balla Ilona. Lakatos János—Molnár Julia. Teremi István—Biró Katalin. Szabó Imre—Szirák Mária. Somogyi Mihály—Urbán Erzsébet. Nagy Lajos—Ilyés Eszter. Linberger Jakab—Biró Mária. Vaszkovics Mihály—Barcza Erzsébet. Hajas István—Both Erzsébet. Keresztesi János—Oláh Mária. Mike Péter—Nagy Zsuzsa. Szarvas Imre—Tulipán Mária. Palotai Bernát—Dobi Jolán. Wankó Antal—Megyeri Gizella. Nagy Bálint—Vényis Eteleka. Szabó István—Gaál Julia. Kathy Kálmán—Császár Julia.

Halálozások: Téglási János ref. 63 éves, Szekeres u. 31. Özv. Bors Elek-né Nagy Petronlda ref. 87 éves, Szepességi u. 28. Özv. Rác Lajosné Kovács Mária r. kath. 71 éves, Késes u. 65. Széll András ref. 64 éves, Kender u. 20. Kohn Aladár izr. 49 éves, Simonffy u. 12.

A FÜGGETLEN UJSÁG hirdetései mindig eredményesek!

— Elfogták a rózsafatolvajt. Nagy János kertész feljelentést tett a rendőrségnek, hogy a Magoss György téri parkból négy rózsafát elloptak. A mindgyakrabban előforduló csemete lopások egyik notórius alakja Faragó Gábor Téglavető, Ostor ucca 8. szám alatti lakos személyében kézrekerült. A Hatvan uccai temetőben érték tetten, amint éppen egy sírhantrol akart fát lopni, Faragót őrizetbe vették.

A debreceni presbitérium a vallási támadások ellen

A debreceni református egyház presbitériuma 1933 február 27-én, hétfőn 3 órakor az egyház tanácstermében gyűlést tart.

Tárgyak: 1. A lelkesítő kar javaslata ünnepélyes állásfoglalás és tiltakozás iránt a református keresztyén hitelveinket sértő legutóbbi támadások ellen. 2. Jelentés a lelkesítő választás előkészítéséről.

A ma megalakuló IpOK egyik alelnökjelöltje Vági István

Ma alakul meg Budapesten az Ip. O. K., amely előbb mint „Kézműves Kamara”, később pedig jelenlegi nevén: „Ipartestületek Országos Központja” cím alatt szerepel a köztudatban.

A jelölések Debrecen közönségét is érdeklik, mert az Ip. O. K. egyik alelnöki tiszttségére Vági István, a debreceni ipartestület elnöke van jelölve. A Tiszántul részéről, aki rövid pártonapos elnöksége alatt az egész országban igen sok hivatást szerzett magának.

Vági István alelnöki jelölése érdekében az előkészítő-bizottság minden taghoz megleghangú felhívással fordult.

KLÁRA ASSZONY KÜLÖNÖS ESETE

Alcíme:

SZENVEDÉS, ANYA A NEVED

20

év regénye
Hétfőtől:

VIGSZINHÁZBAN



A régi temetőből áthelyezik az új temetőbe a hajdani Debrecen kiváló érdemeket szerzett nagy fiait

Főpapok, polgármesterek, tudósok, írók, művészek, ujságírók diszszirhelyet kapnak az új temetőben a mai nemzedék halás elismeréseként

Az újabb Debrecennek egyik büszkesége, egyik modern létesítménye: a köztemető készen áll s azt a debreceniek és különösen a város vezetősége méltó büszkeséggel mutatja az idegeneknek. És a halottak már megkezdtek az új honfoglalást az ősi Nagyerdő szűz területén, amelyen még ott emelkednek az évszázados tölgycsok, amelyeknek lombja halk sutogással kíséri az örök alvók örök álmát.

Talán évszázadok mulnak el ismét, amíg megsokasodnak az új sírok és az új halottak majd kereshetnek új földet testük örök pihenésére. De lehet, hogy addig megkezdte munkáját a köztemető eddig pihenésre kárhóztatott intézménye: a krematórium, amely évtizedek helyett, órák alatt teszi porrá azt, ami porból lett és akkor a jövődől halottak olyan kicsi helyen megférnek majd, hogy az anyaföldből már alig-alig kell valamit tovább foglalni.

De az új köztemetőből nemcsak az új halottak kérnek részt, hanem a régi halottak is, akiknek csontjai, porai ma a különböző felekezeti temetőben szerteszét nyugszanak. Ezek is az új hazába kívánkoznak.

Azoknak a halottaknak, akiknek vagyonos hozzátartozók vannak, lesznek utódaik, akik hozzásegítik őket az új öröklakásokhoz.

Ezek azok, akiknek hozzátartozói a megfelelő pénzzel rendelkeznek. Hiába a pénz még a halál után is irányítja az emberek sorsát, még haló poraikban is. Vannak azután olyan halottak is, akik a köz részéről érdemelték ki, hogy a pusztulásra ítélt régi lakásuk helyett a köz gondoskodik új siri nyugalomról. Ezek a halottak is megindulnak régi nyughelyeikről és helyet foglalnak az új köztemetőben.

Valamennyi temetőben van olyan kiváló, nagy érdemeket szerzett, életében nagy nevezetességre szertett halott, akinek részére a város diszszirhelyet adományoz és ezeket a halottakat ezekre a diszszirhelyekre temetik el.

Sajnos a Dobozy-temető megbontásakor

még nem voltak elég nagy figyelemmel arra, hogy a régi sírok és halottak közül megmentésük azokat, amelyeket a jó emlékezet okából meg kellett volna őrizni, most pedig a köztemetőbe átszállítani. Sok sír és sok sírkő pusztult így el, amelyeknek a köztemető diszszirhelyén lett volna a helye. A többi temetőben is igen sok olyan sír van, amelyben igen érdemes férfiak porai elgyednek a földdel, mert a síron volt emlék, már régen elpusztult és ma már senki sem tudja, kinek a holttestét takarja ott a föld. — Viszont van sok szarkofág szerű síremlék, amely felvilágosítást ad ugyan arról, hogy azon a helyen kit temettek el, de a sír már régen nincs meg és a kutató föld alatt a legkisebb csontocskára sem lel.

A város közgyűlése a köztemető létesítésekor diszszirhelyek részére nagy területet jelölt ki és bizottságot is kiküldött, hogy írja össze és állapítsa meg azokat, akik a régi temetőben fekszenek és megérdemlik, hogy emléküket megkülönböztetett kegyelettel őrizze meg az utókor és akiknek síremlékét és hamvait az új köztemető diszszirhelyeire kell áthelyezni. Dr. E c s e d i István muzeumigazgató bejárta az összes temetőket és dr. Z o t a y Lajos és C s o b a n Endre segítségével megállapította a lehetőség szerint azoknak a nevéket, akiket a diszszirhelyekre kellene a régi temetőkből átvinni. Százötven ilyen nevet jegyzett fel és e neveket veszi majd bírálata alá a kiküldött bizottság és ez állapítja meg, hogy a halott maradványai a diszszirtáblán helyet kapjanak-e. Persze

a feljegyzettek között sok olyan is, akiknek még ma is él a családja, vagy leszármazottja és pedig nem szegény sorban. Ezekről minden valószínűség szerint a hozzátartozók fognak gondoskodni és a városnak csak a diszszirhelyet kell kijelölni és adományozni.

De persze nagyon sok van, akinek átvételéről a városnak kell gondoskodni. A város azokat a szarkofágokat, amelyek még megmaradtak a sírok felett, szintén átvitelti, az új temetőbe, mert hiszen ezek is értékes történelmi emlékek. A vagyonosabb emberek szerették a régi fajta keleties szokásnak megfelelő kőszarkofágokat a sírokra tenni, amelyeket ezek a vésett és nemcsak az elhalt nevével és korát,

hanem érdemeit és cselekedeteit is feltüntető szarkofágok csak félig borítottak be úgy, hogy a sír talpára, ha a sír közelében közvetlenül más temetkezés is történt, nem egészen bizonyos mindig.

A diszszirhelyekre érdemes régi halottak a társadalmi osztály és a foglalkozási ágak minden részéből valók. A legtöbb halott azonban a város honorációjai közül kerül ki. Természetesen ezek között vannak a kollégium tanárai, a püspökök és szuperintendensek, az egyház más nevezetes személyei, lelkészei, alapítványtevők, írók, költők, országos híri cigánymuzsikások, sőt hírlapírók is.

A költők közül első helyen áll Csokonai Vitéz Mihály, akinek sírja a Hatvan uccai temetőben van.

Az ő átszállítása körül ugyan még viták vannak, mert van olyan felfogás, hogy Csokonai Vitéz Mihály sírját nem szabad megbolygatni, hanem a vassíremlékkel együtt otthagyni, ahol most van és a síremlék körül teret kell kiképezni. Ezzel szemben a másik felfogás az, hogy elhelyezésben, hozzá méltóbb környezetben lesz, ha a köztemető diszszirhely területére jön. Egyébként is az az érv ez utóbbi felfogás szerint, hogy a nagy költő sírját nem szabad megbolygatni, azért sem állhat meg, mert Csokonai sírját már megbolygatták akkor, amikor a mostani helyre vitték.

Költő-halott Nagy Imre, aki a Kisfaludy társaságban annak megalakulásakor először nyert díjat. Piatalon halt meg, most a Péterfia uccai temetőben van a sírja.

A költők közt szerepel Vályi Nagy Gusztáv neve,

aki tragikusan végezte be fiatal életét, amelyet egy revolvergolyó oltott ki véletlenül. A Bikában a kávéház egyik asztalánál egy revolvert nézegettek. Egyszerre a társaság egyik tagjának kezében elsült a revolver és a fiatal közkedvelt költő halálra sebzett zuhant a földre.

Az irodalmi emberek között lehet megemlékezni a két tudós tanárról: Diószeghy Sámuelről, aki költő is volt.

Ludas Matyija ma is történelmi, irodalomtörténelmi, társadalmi és irodalmi ér-

ték. Mindketten a kollégium a tanárai voltak, mindketten a Kossuth uccai temetőben nyugszanak. Emlékművet, amely a Déri-muzeumhoz vezet uccán áll és régebben a volt Fűvészkertrben állott, Somogyi Sándor készítette.

Az irodalmi emberek közé vehető talán Budai Esaiás püspök is, aki kiváló történetíró volt.

A Tudományos Akadémia első tagjának megalakulásakor. Ő írta a debreceni kollégium diákjai részére az első magyar történelmi tankönyvet. Addig csak latin tankönyv volt.

Szűcs István kollégiumi jogtanár írta három kötetben Debrecen leg részletesebb történetét. Gróf Vay Dániel jeles történíró. Dr. Kardos Samu ügyvéd, történíró és irodalmi férfi. Péczely József tanár, neves író, a Tudományos Akadémia tagja.

Az irodalmi nevezetességeknél maradvá, a diszszirhelyre átvitendők közé felvette dr. Ecsedi István a hírlapírókat is. Ezek között szerepelnek

Than Gyula, a Debreceni Ujság alapítója és szerkesztője, regények és szindarabok írója, Szathmáry Zoltán, Kósa Barna.

Szintén kapcsolatban állanak az irodalommal a művészetnek egy másik ágában kiváló művészberek, színészek. Ilyenek

Foltényi Vilmos és felesége, akik a maguk idejében kiváló nagy színművészek voltak, Székffy József, Várady Ákos, Csabay Pál színigazgató, Kiss Sándor színházi intéző,

aki igen magas műveltségű ember volt és a hatvanas években soha nem tapasztalt nivóra emelte a debreceni színházat, színjárat és azt nagyon felvirágoztatta. Az átszállítandók között szerepel

Blaha Jánosnak, Blaha Lujza első férjének holtteste is.

A művészek között szerepelnek a debreceni országos híri nagy cigányprimások,

Boka Károly, a Boka-kesergőnek és sok szép magyar dalnak szerzője, Rácz Károly, Magyary Kálmán és Magyary Imre, Dajna Balogh András, a nagyszerű gondolkász.

A legtöbb név azonban — ismételjük, — az egyház és kollégium férfiaié, jötevők. A püspökök sorában ott szerepel

Balogh Péter szuperintendens neve, aki a pátenkszüdelemben vezette a nemzeti ellenállást és ő volt az, aki 1866. január 11-én a híres tiltakozó gyűlést tartotta a Kistemplomban, ami nagyban előidézte, hogy Bach Sándor és Lőrinc mánja megbukott.

Szoboszlai Papp István, a Bach-korszak legkiválóbb szuperintendense, aki nagy tudással úgy tudta vezetni a református egyház ügyeit, hogy a legnehezebb időkben sem történt baja sem az egyháznak, sem a kollégiumnak.

H. Kiss Áron, Révész Bálint, a kiváló és ma is feledhetetlen püspökök.

A lelkészek között ott szerepel

Könyves Tóth Mihály,

aki 1848-ban vitt nagy szerepet és aki ezért nyolc évet ült Olmütben, várfogságban. Könyves Tóth Mihály alakja egyébként a Kossuth-szobron is megvan örökítve. Az egyház és a politikai és társadalmi élet kiválóságaként szerepel



gróf Degenfeld József
volt főispán, egyházközségi főgondnok.
A tanárok között ott van
Baczony Lajos, Balogh Ferenc,
Sárvári Pál

kollégiumi tanár, fizikus, író és rajzoló,
aki életében a debreceni tűzoltóságnak a
feje volt, aki oly pompásan felszerelte a
debreceni tűzoltóságot, hogy utána év-
tizedekig sem volt olyan nagyszerű tűz-
oltóság Debrecenben, mint az ő idejé-
ben. Sokat járt és tanult külföldön. Kül-
földi tanulmányutjai után maga szerkesz-
tett a tűzoltóság részére egy „Makiná”-t,
amely nagyszerűen működött.
Az áthelyezendők közt szerepelnek a
nagy főbírák és polgármesterek. A fő-
bírák között vannak

Simonffy Sámuel,
aki a Nagytemplom építését vezette
1818-ban,

Szombathy István,
aki a XVIII. század közepe táján tett
nagy szolgálatokat a városnak,

Poroszlay Fridrik,
aki 1848-ban megbecsülhetetlen értékes
munkásságot fejtett ki a város érdeké-
ben. Ő volt egyszersmind Debrecennek
első polgármestere is,

Rakovszky Dániel,
az 1830-as évek főbírája.

Komáromi Csipkés Györgynek
már csak a szarkofágja van meg, ez a
muzeum körül marad, ahol most van.
A nagy alapítványtevők és jószívű ada-
kozók között ott szerepel

Kövesdy János,
aki 370 hold föld adományozásával lé-
tesítette az árvaalapot, amelyből ma is
évenként 100 gyermeket ruháznak fel.

Svetits Mátyás,
akinek a Svetits-intézet alapítását lehet
köszönni.

Schäffel Ferdinánd,
aki az evangélikusoknak volt nagy jó-
tevője és alapítványt teremtője.

Andaházy Szilágyi Mihály,
a róla nevezett alapítvány létesítője,

Katskovits Iván és felesége,
akik a városra hagytak nagyobb alapít-
ványt, hogy abból a város a terekre
szobrokat állíttson fel. Az általuk hátra-
hagyott telket most planiroztatja a vá-
ros, hogy házhelyeknek eladja.
De még egész sereg név szerepel a lis-
tában. Így

Dóczy Gedeon,
a Dóczy-intézet felvirágoztatója,

gróf Csáky Alfonz, gróf Bat-
thyány Aloizius kamarás, gróf Ré-
dey Lajos, dr. Csath Sándor,
aki a görög katolikus püspök ellen elkö-
vetett merényletnek lett áldozata,

dr. Freund Jenő,
aki a közélet és városi élet terén szer-
zett hosszú évtizedes munkássága alatt
nagy érdemeket.

Dr. Tüdös Kálmán
főorvos és

dr. Tüdös János, meg Szabó Kál-
mán képviselők, Szántó Győző
igazgató, a közhasznú munkáskertek meg-
teremtője,
Bagossy Péter mozdonyvezető,

aki a megindult első vasut mozdonyát
vezette,

Beregcsényi Pál mérnök,
szakíró, aki a Csokonai-émléküvet ter-
vezte.

Egyik legrégebbi seir, amelynek lakóit
át akarják szállítani a köztemetőbe,

nemes Domján István és neje,
ők 1720-ban haltak meg és sirjuk a Kos-
suth uccai temetőben van. Domján István
igen gazdag debreceni kalmár volt, nagy
közéleti ember, aki mint kalmár sokat
utazott. Debrecen sokszor képviselte po-

litikai és egyéb ügyes-bajos dolgokban
Pozsonyban és Bécsben és mindig nagy
sikerrel járt el. Debrecen sokat köszönhet
nek. Sirján szarkofág van.

Ez csak néhány kikapott név, mert az
összeállított listában még igen sok érde-
mes név van, akikről Debrecennek még
a késő évszázadokban sem szabad elfe-
ledkeznie és egy kis darab földet tőlük
sem szabad sajnálnia. Ime, így fog ta-
lálkozni az új hazában a mult a jelenel,
amely maga is mult már ott ahol egy-
formán por és hamu lesz a mult, jelen
és jövő...



Gerő és Melák
Írta: Ordas

MELÁK: (leül a törzsasztalhoz)
PINCÉR: Kívánokaszolgája, Me-
lák ur! Mit parancsol?

MELÁK: Most nem vagyok sem
éhes, sem szomjas.

PINCÉR: Tehát majd később?

MELÁK: Igen. Mondja csak, ez
a cigányzenekar azt játszik, amit
a vendégek akarnak?

PINCÉR: Igenis. Tessék paran-
csolni, majd én közvetitem Melák
ur kívánságát.

MELÁK: Helyes. Mondja meg
nekik, hogy amíg itt vagyok, sza-
kadatlanul ramslit játszanak.

PINCÉR: (értetlenül) Ramslit?

MELÁK: Persze. Hátha rams-
lizni tudnak. Mert a zenéhez nem
is konyitanak.

PINCÉR: Melák ur folyton
csak viccel! (dühösen el.)

GERŐ: (belép a kávéházba) Jó-
napot, Melák! Na, mit szól hozzá,
hogy letartóztatták az Imperiál
vezérigazgatóját?

MELÁK: Engem már nem ér-
dekel, Gerőkém. Én már egészen
eltalpfásultam.

GERŐ: A menykő csapjon ma-
gába, már újból kezdi a blöd szó-
játékait? Én didergek, annyi a
gondom és magának folyton kedve
van viccelni.

MELÁK: Remélem, most már
maga sem didereg?

GERŐ: Miért?

MELÁK: Hallom, hogy üzleté-
nek téli vására után ötszáz sál ma-
radt a nyakán.

GERŐ: Hallja, utoljára kérem,
hogy beszéljen komolyan. Mondja,
mit szól az olaj-ügyhöz?

MELÁK: Ócska dolog. Külön-
ben is az elmúlt hét szenzációs
volt.

GERŐ: Mi volt az a szenzáció?

MELÁK: Még kérde? Egyetlen
új panama sem pattant ki!

GERŐ: Rémes, hogy milyen ci-
nikus alak maga.

MELÁK: Gerőkém, bizistók rö-
högnöm kell, úgy pörüljárt a
László-féle szabadságom.

GERŐ: Miért?

MELÁK: Na hallja, eddig László
házikóiban olajjal szagtalanítottak.
Ezután, ha nem akarják, hogy bü-

dős legyen, kénytelenek lesznek
vizzel olajtanítani.

GERŐ: Micsod izetlen vicc ez?!

MELÁK: Lehet, hogy izetlen,
de igaz. Különben, Gerőkém, mi-
csoda ökrök vagyunk mi, hogy éve-
ken át bedöltünk az Imperiálnak...

GERŐ: Kérem, beszéljen csak
egy-egy számban.

MELÁK: Rendben van. Szóval
micsoda ökrök maga, Gerőkém, hogy
éveken át bedölt...

GERŐ: (dühösen) Hogy meré-
szeli...

MELÁK: Maga mondta, hogy
egy-egy számban beszéljek.

GERŐ: Mondja Melák, maga
csak tettei magát hülyének, vagy
tényleg az? Jobb lenne, ha meg-
adná már a féléve két hétre köl-
csönkért ötszáz pengőt.

MELÁK: Julius végén biztosan
megadom.

GERŐ: A penész egye meg ma-
gát, hisz' még csak február van és
én júliusig fel is fordulhatok.

MELÁK: Ne féljen Gerőkém,
mert ebben az esetben kap tölem
egy három mázsás sarkövet.

GERŐ: Mondhatom, szép kis
vigasztalás! De ha már így tör-
leszti az adósságát, miért akar
olyan marha nagy siremléket
venni?

MELÁK: Nehogy feltámadjon
és tovább szívja a véretem azért
a pár rongyos pengőért.

GERŐ: Elképesztően szemte-
len!

MELÁK: Ez súlyos sértés volt,
Gerőkém. Ha nem sajnálnám, ak-
kor most alaposan megválnám ma-
gát.

GERŐ: (pirosragyult arccal fel-
ugrik) Maga?! Engemet?! Mire
fel?!

MELÁK: Mire fel? Legalább
10 pengőre.

GERŐ: (megenyhülten leül) Az
már más... No, itt van egy pengő.
De aztán el ne könnyelműsködjön.

MELÁK: Ne féljen, nem járok
ugy, mint Debrecen város. Nem
fizetem be a tranzferalapba.

GERŐ: Hát Debrecen könnyel-
műen járt el?

MELÁK: Kérdezze meg Vásáry

Csillár
közvetlen a
gyárból
legolcsóbb
1 lángu ampolna 7.30
4 lángu csillár 11.—
RÉSZLETRE IS
ARUSITUNK.
Meteor Csillargyár
R. T.
BUDAPEST — DEBRECEN.
TELEFON 21-70. PIAC U. 9.
Rádiólampák és állandóan friss
anódelepek kaphatók.

polgármestert. Befizették a millió-
kat a tranzferalapba és most se a
hitelezők nem kaptak pénzt, se a
városnak nincs pénze.

GERŐ: Az Istenért, hát ho-
gett az a tenger pénz?

MELÁK: Azt csak Böské-
tudják.

GERŐ: Te nagy ég, hát nőknek
adták?

MELÁK: Honnan veszi ezt?

GERŐ: Maga beszélt Böskéék-
ről.

MELÁK: Ja vagy úgy? Én
Gömböskéékre gondoltam.

GERŐ: A fene egye meg a hu-
morát! Mondja, mit szól a Roose-
velt elleni aljas merénylet?

MELÁK: Remélem, hogy Zan-
gara, Rooseveltt merénylője hosszú
életű lesz.

GERŐ: Szégyelje magát, Me-
lák! Maga egy ilyen gazembernek
a hosszú életéért drukkolt?

MELÁK: Hát hogyné. Hiszen
80 évi börtönre ítélték. Ha most
nem élne sokáig a bitang, akkor
még megszabadulna a büntetése
egy részétől.

GERŐ: Látja, ebben van valami
igaza. Mondja Melák, mit szól
egyébként a Ház éjjeli üléséhez?

MELÁK: Nekem mindig Ge-
rőkém, hogy a képviselők a nap-
lin lármáznak-e, vagy az éjjelén,
de a pesti szinigazgatók gyűlölik
Gömböst.

GERŐ: Ugyan miért?

MELÁK: Mióta a parlament
éjszaka ülés, üresek a színházak,
a kabarék és a cirkuszok, viszont a
Ház karzatai zsufolva vannak kö-
zönséggel.

GERŐ: Érdekes. És maga mivel
magyarázza ezt?

MELÁK: Mert ennél a parla-
mentnél nagyobb színház, viccesebb
kabaré és izgalmasabb cirkusz csak-
ugyan nincs az egész fővárosban.

GERŐ: Hogy érti ezt?

MELÁK: Egyszerűen. Nézzon
szét Gerőkém a budapesti társula-
tok között. Mondja, melyiknek van
olyan primadonnája, mint például
Gömbös? Csupa báj, esupa erő, len-
dület. A 95 pont között úgy tán-
col jobbra-balra, hogy öröm nézni.
S a hangja zengő, mint egy pengő.
A mellbősége pedig egyszerűen el-
lenállhatatlan, a legblazirtabb né-
zőt is megörjíti vele. No és melyik
társulatnál talál olyan intrikust,
mint amilyen Bethlen? Hol akad
még egy olyan buffó, mint Gál
Jenő? Egy olyan táncoskomikus,
mint Meskó Zoltán, akinek minden
szavára kacagnak és aki a baloldal-

DARMOL

Szabályozza a bélműködést

ról táncolt át a legszélső jobboldalra? Hol található még egy olyan naiva, mint Imrédy, aki ma pénzügyminiszter léte optimizmusról szaval? Hol akad még egy olyan kedélyes apa, mint Bessenyei alelnök, aki a baloldali gyermekeknek pofont oszt, a jobboldaliaknak pedig prominlicukrot? Hol van még egy olyan szerelmes színész, mint Keresztes Fischer...

GERŐ: (álmélkodva) Szerelmes?

MELÁK: ... igen, a bársonyszékbe! Hol van még egy olyan drámai szende, mint Fabinyi, aki szendén megjátszotta az Imperiáldrámát? És hol akad még egy olyan törülmetszett népszínmű humorista, mint Kuna P. András? És hol van még egy olyan gusztyos és be-tanult kórus, mint az egységspártmamelukjai, akik végszóra pontosan úgy szavaznak, ahogy Sztra-

Főp avszky karmester ur dirgál? És a társulat, ahol annyi félreszótt tehetség vár arra, hogy a szereplők megbetegedjenek, hogy a nyelveikre beugorhassanak s megbizonyítsák, hogy ők jobban tudják a szerepet? Rassay, Hadik, Eckhardt, Hegymegi Kiss, Pallavicini, Ulain, Peyér, Györki és a többiek reszketve várják a pillanatot, amikor sztárok lehetnek. Hát csoda-e, Gerő-kém, ha a közönség hátatfordít az elavult stilusu színházaknak, kabaréknak és cirkuszoknak s sereggestől tódul a Parlamenti Orfeumba, ahol még jegyet sem kell váltani a nyolc óra hosszát tartó remek sofört műsorhoz?

GERŐ: Jó, jó, Melák, de hát ki írja a darabot a Parlamenti Orfeum részére?

MELÁK: Irja hadnagy, azaz pardon, Irja tábornok. Gömbös. A szereplőknek azt kell játszani, amit ő ír elő.

GERŐ: Hát ha valaki mégis a saját nótáját fujja? Például az ellenzékiek.

MELÁK: Azoknak nem ujtja meg a szerződését a legközelebbi képviselőválasztáson. Kihagyja őket a társulattól.

GERŐ: Hogy tudja ezt majd elérni?

MELÁK: Ez nem probléma. Ir a vidéki színházi ügynököknek, hogy ezt vagy azt az urat semmiesetre sem szabad szerződtenni.

GERŐ: De hát kik azok a vidéki színházi ügynökök?

MELÁK: Maga kis naiv. A főszolgabírák.

GERŐ: Na és meddig tart nyitva a parlamenti színház?

MELÁK: A végkimerülésig.

GERŐ: Amíg a színészek ki nem merülnek?

MELÁK: Ördögöt! A közönség végkimerüléséig!

(Függöny)

— Kávával forrázta le magát egy gyermek. Csáti János cipészmeister, Nyil ucai lakos, két éves kislia a tüzhely körül játszadozott. A vigyázatlan gyermek a tüzhelyen lévő gőzölgő kávét magára öntötte és fején, nyakán súlyos égési sebet szenvedett. A szerencsétlenül járt kisfiút a gyermekklinikára szállították, ahol ápolá alá vették.

Ma délután lesz az Ady Társaság első idej vitaulése a Déri muzeumban a modern irodalom és a középiskola viszonyairól

Vasárnap délután 5 órakor a Déri-muzeumban kezd meg a Debreceni Ady-társaság idej vitaelőadás-sorozatát. Ez alkalommal egy rendkívül érdekes probléma kerül megvitatásra. Dr. Nánay Béla gimnáziumi tanár bevezető előadása vezet be annak a témának a megtárgyalását, hogy „Tanítsuk-e a modern irodalmat a középiskolákban?”

Az ülésen Ady Lajos tankerületi főigazgató, a társulat elnöke elnököl, ami biztosítéka annak, hogy a vitauülés elérje a kitűzött célját.

Az Ady-társaság vitái az elmúlt években rendkívül élénksgűkkel nagy törzsközönséget szereztek ezeknek az üléseknek és a társaság még fokozot-

Üzletem áthelyezése miatt tizsufolt raktáromban levő hálóok, ebédlők, uriszobák, konyhaberendezések, hencserek és matracok meglepő olcsó áron árusítatnak el

özv. Fenyvesi Emánuelné,
BUTORÜZLET (Kistemplom köz)

tabb mértékben akarja szolgálni a közönség ilyen irányú érdeklődését. Több korszerű probléma vitájának előkészítése folyik, amelyekre a legközelebbi időkben sor kerül.

A vitauülésre, mint eddig is szokásban volt, semmi néven nevezendő be- lépti díj nincs, mert ezzel akar szolgálatokat tenni a társaság annak a közönségnek, amely minden alkalommal lelkesen és igazán szép számmal sietett a modern irodalom pártolására.

A vitauülés iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg.

után áttért az ujabban felmerült és bizonyos körök részéről kért külsőségi piacterület létesítésének kérdésére.

Az ujabban piac létesítését a gyűlés általános ellenkezéssel fogadta. Hozzászólta: Héri Mihályné, Szabó Imréné, Schancenbacher Györgyné és Erdődi István, kinek fejtegetését és határozati javaslatát egyhanguan magáévá is tette a szakosztály. Eszerint Debrecenben a külsőségen elhelyezett piacterület nem észszerű, mert a város tulajdonképeni vásárló zömét a belsőség teszi ki, amelynek központja a mai piachely. A város külsőségein ugyszólván minden telek megtermi a napi szükségletet. De ha tekintetbe vesszük azt, hogy a mai szét-szórt piacok ellenőrzése is egy-két ember feladata, úgy tisztában lehetünk az- zal, hogy

az eddiginél is nagyobb szétszórt- ságot képezve az átermelő zug- kereskedés ujabban felburjánzásának bővülne területe.

Ujlaky Sándor titkár Erdődi István fejtegetéseit magáévá teszi és bejelenti, hogy jelentését a városi hatóságnak ilyen értelemben teszi meg.

Nagy és zajos vita támadt

a házalások és zugárusok ellen, amelyekkel szemben évek óta erősebb intézkedés nem történt a város részéről. Hozzászólta: Kiss Sándorné, Barcsa Gézané, Péntes József, Pál Istvánné, majd Nagy Gyula mutat rá, hogy az iparral rendelkezők védelmének hiánya miatt szárai puszultak ki az árusoknak, a több, mint 30 éves piaci szabályrende- let nem alkalmas a mai viszonyok között az árusítók védelmére.

Uj piaci szabályrendelet alkotása szükséges,

amelynek alkotásánál bennünket is hall- gassanak meg.

Végül Ujlaky Sándor titkár közme- nyugvást keltő indítványára kéri a vá- rosi hatóságot, hogy a Csapó uccai piac- hely burkolásáig

a tojás-, baromfi- és zöldségpiac- tétessék át a Rákóczi ucca hal- oldalára,

folytatólagosan a termelő baromfi- piac után, ahol a nyár közepéig ugys végig üresen álló tiszta aszfaltzott burkolat van.

Házvevők!

Soha vissza nem térő alkalom!

Eladó új, tiszta téglából épült, 25 évig adómentes remekszép ház, mely áll egyrendbeli szép tágas egy szoba, előszoba, konyha, kamarás és egy szoba, konyha, kamarás lakás- ból. A telek 321 négyszögöl, kikö- vezett udvar. Jövüi kut. Villany bevezetve, nagy kerttel, 50 drb faj- gyümölcsöt termő fával, teljesen el- különített két udvarral, disznóállal. Magamnak építettem, de most el- adom, mert szülkségem van a pénz- re. 8000 pengő az ára. Négyezer pengő készpénzzel átvehető amorti- zációs kölcsönrel. Ezt a házat ér- demes megnézni! Értekezni lehet a tulajdonossal a helyszínen, Kincses- hegy u. 18.

Amerika nem hajlandó megtorló háborúra Japán ellen

Megkezdődött a háboru a jeholi fronton.

London, február 25. Ma reggel 60 ezer főnyi japán és 30 ezer főnyi mandzsu hadsereg hivatalosan meg- kezdte a nagyarányú hadjáratot az egész jeholi harcvonalon. A rettenetes hidegben még a gépfegyverek hűtö- zive is megfagyott.

London, február 25. A Central News washingtoni jelentése szerint az Egye- sült Államok kormánya Roosevelt tudtával értesítette a Népszövetséget, hogy nem hajlandó résztvenni a Japán ellen irányuló esetleges kényszer rend- szabályok végrehajtásában.

50 milliós új hitelkeretet kér a vidéki TÉBE a gazdasági élet feltámasztására

Versényi Tibor munkaprogramját tette magáévá az értekezlet.

Budapest, február 25. A TÉBE vi- déki intézete szombaton értekezletet tartott. Dr. Hegedüs Loránt elnöki megnyitójában hangsúlyozta, hogy a magyar hitelélet egészséges voltáról a legutóbbi fejlemények is bizonyá- got tesznek. A hitelélet érdekében megmozdul maga a gazdatársadalom is. Dr. Nyulász János felszólalása után Versényi Tibor (Debrecen) terjesz- tette elő a munkaprogramot. Nagy- tetszésű előterjesztésében különös sulyt helyezett annak megállapításá- ra, hogy a vidéki intézetek működésé- nek 3 alappillére van:

A mobilitás, a biztonság és a jöve- delmezőség. Kifejtette, hogy ezeket a pilléreket miként kell alátámasztani a kormányzatnak, a törvényhozásnak és a hitelélet illetékes tényezőinek. Fejtegetésében végeredményben 3 kö- vetelményt állított fel:

1. Nyujtszon a Pénzügyi Központ és a Nemzeti Bank legalább 50 millió

új hitelkeretet, amelyből 25 millió a termelés céljaira, 25 millió pedig adó- fizetés céljaira lenne felhasználható. De etekintetben ne tegyenek külön- séget egyes intézetek között; 2. nyujt- sanak az intézetek megfelelő elfogad- ványi hitelt a hátralékos váltók és hátralékos kamatok rendezésére; 3. a betétkamat emeléséből létesítendő se- gélyalapot ne használja fel a kormány- zat az adósk kamatainak leszállításá- ra, hanem a mezőgazdasági terhek végleges rendezése alkalmával a mező- gazdaság megmentésére. A nagy beszéd alapgondolata az volt, hogy a mező- gazdaság megsegítése csakis a vidéki intézeteken keresztül lehetséges.

Láng Adolf és Kozma Ferenc szó- laltak fel ezután a munkaprogramról, majd Visnya Ernő, Klein Antal szól- tak még a tárgyhöz. Ezután az egye- sület a munkaprogramot magáévá tette.

Kétségbeejtő helyzetben vannak a piaci árusok

Ujabb piac alakulását a külsőségen nem javasolják.

A Debreceni Vásári Kereskedők és Piaci Árusok Társulatának piaci árus szakosztálya értekezletet tartott Csapó ucca 19. szám alatti helyiségében, ame- lyet zsufolóság megtöltött az árusok so- kasága.

Nagy Gyula elnöki megnyitójá után Ujlaky Sándor társulati titkár ismer- tette az értekezlet tárgyát és a piacer- dezéssel kapcsolatos intézkedéseket. Han- goztatta, hogy a város vezetősége nem zárkózik el a piachely áthelyezése elől,

amint azt a legutóbb küldött polgármes- teri leirat is kifejezte.

A Csapó uccai piacterület aszfal- tozása, vagy még valószínűbb: Klinker-téglával való átépítése — amely köztudomás szerint rövid idő kérdése — nyugodtabb életet teremti az árusok között

és lehetőség nyílik, hogy az iparral ren- delkezőket is jobban keressék fel a vásá- rolni óhajtok a sima területű piacon. Ez-

GYOKERES SZOLÖVESSZÖK

csemege és borfajok
fajtszák legolcsóbban

Kállay Miklós

szőlőbirtokos

Kálósmező, Szabolcs megye kaphatók

Istentiszteleti rend

1933 február hó 26-án.

Nagytemplom 10 óra: Molnár Ferenc, 5 óra: Kiss Antal Jenő. Kistemplom 9 óra: dr. Farkas Pál, 11 óra: Sipos Imre, délután 5 óra: vallásos estély: Magyar Bertalan. Kosuth uca 10 óra: Kolozsvári Kiss László, délután 5 óra: Nagy Sándor. Árpádtér 10 óra: Magyar Bertalan, délután 3 óra: v. Szabó Endre. Ispóty 10 óra: Mezey Béla, délután 5 óra: vallásos ünnepély: Baja Mihály. Homokkert 10 óra: dr. Kökényessy András, 3 óra: Gacsály Károly. Szegegyház 10 óra: Kovács József. Nyilastelep délután 3 óra: Kovács József. Csapóker 10 óra: Nagy Dezső th., délután 3 óra: Halász András. Sámsoni uti iskola délután 4 óra: Halász András. Bánk délután 9 óra: v. Szabó Endre. Kismacs délután 3 óra: Mezey Béla. Hegyes 10 óra és Elep 2 óra: Benke Tibor. Haláp 9 óra: Kántor József. Ondód-kádárdűlő 10 óra: Tóth Sándor. Pallag 10 óra: Uray Sándor. Nyulas 10 óra: Tamás Ferenc th. Wolaffkatelep délután 3 óra: Kalas Ferenc. Tégláskert 3 óra: Asztalos Ferenc th. Kerekestelep 3 óra: Kiss Lajos th. Alvinczi tér 3 óra: Tóth Sándor. Szappanos uccai gyülekezeti otthon fél 8 óra: vallásos est: dr. Juhász Nagy Sándor.

— Vasárnapi rend a róm. kath. templomban és az iskolakápolnában. Farsang vasárnapja a debreceni Szent Anna-templomban háromnapos szentségimádás kezdete. Szentségimádás reggel 6 órakor, utána szentmisék 6, 7, 8, 9, 11, háromnegyed 12 és fél 1 órakor. Fél 10 órakor ünnepélyes nagymise. 10 órakor prédikál Lőrincz Gábor piarista professor. Este 6 órakor szentségimádás, szentbeszédet mond dr. Rassovszky Kálmán kegyesrendi tanár. A csapókeri iskolakápolnában 10 órakor szentmisét mond és prédikál Kummergruber Emil kegyesrendi tanár. Nyilastelepen 10 órakor Szabó Imre káplán. Homokkertben 10 órakor Somogyi Ferenc káplán. Hajdusámsonban 9 órakor Mellau Ferenc káplán. Augusztaszanatúriában 9 órakor dr. Hanzély Lajos levéltáros, szentszéki aljegyző. Szent László-kollégiumban reggel fél 8 órakor Huber Ferenc kollégiumi igazgató.

— Az evangélikus templomban (Miklós uca 3. szám) február 26-án, vasárnap délelőtt 9 órakor ifjúsági istentisztelet. Prédikál Labossa Lajos hitoktató. Délelőtt 10 órakor és este 6 órakor istentisztelet. Prédikál Pass László lelkész.

— A gör. szert. róm. kath. templomban reggel 7 órakor reggeli istentisztelet, 8 órakor diák-mise, 9 órakor katonamise, 10 órakor nagy szert. mise, a szentbeszédet Fodor Antal s.-lelkész tartja, délután fél 3 órakor rózsafüzér ájtatosság, 3 órakor vecsernye, bőjti szentbeszéddel, délután 5 órakor vallásos délután az iskola emeleti nagytermében.

— Istentisztelet a baptista imaházban. A Szappanos uca 23. szám alatt lévő imaházban vasárnap délelőtt 9—10-ig imaáhitat, 10—11-ig prédikáció, 11—12-ig vasárnapi iskola, délután 6—7-ig prédikáció, fél 8—9-ig vallásos estély vegyeskar- és zeneszámokkal. Szerdán este 7—8-ig prédikáció. Pénteken este 7—8-ig bibliaóra szabadhozászlással.

Fáj a fogam doktor ur...

Helyszini közvetítés egy fogorvos rendelőjéből a visszatekintés a múltba, amikor fogtörővel gyógyított a fogorvos

A fogorvosi rendelő városbajába zsu-folva van. Az emberek itt éppen úgy viselkednek, mintha színházban lennének, mikor a letragikusabb jelenetnél tartanak a színészek. Mindenki komor az arca.

Öregek és fiatalok, nők és férfiak vegyest, mindannyian mélabusan süppednek bele a várószoba kényelmes fotójeibe. Az egyik újságot olvas, a másik jajgat, a harmadik sóhajt, a negyedik az ötödiket csititgatja. Van aki az arcát nyomkodja jobbról balra és balról jobbra, van aki a haját tépi, de van aki semmit sem csinál, sőt mosolyog a többiek: ez az igazi fogbeteg, aki már napok, hetek, sőt hónapok óta jár a fogorvoshoz a fogaival.

A fogorvos: Debrecen egyik legkiterjedtebb praxiszis, tekintélyes orvosa, aki a rendelés megkezdése előtt készségesen ad felvilágosításokat a foggyógyászat fejlődéséről, kezeléséről és a betegekről általában.

— A fogászat — mondja — az utóbbi időben rendkívüli mértékben fejlődött. Nem is olyan régen, alig néhány évtizeddel ezelőtt például nem ismerték még az érzéstelenítést sem s a foghúzás csak úgy ment végbe, hogy a beteg fognak nekimentek egy fogóval és kirántották. A múlt században használták ugyan a kokaint, mint érzéstelenítőt, illetve az altató szert, de ez nagy veszedelemmel járhatott a betegre és sok esetben végzetes hatása is volt. Ma már az ugynevezett novocain-nal érzéstelenítünk, ami teljesen fájdalommentessé teszi a húzást.

A FOGTÖRŐ KOS S A PÉNZEN VÁSÁROLT EMBERI „MÜFOG”.

Elmondja, hogy az ókorban, amint azt régi képek, illetve metszetek mutatják, fogtörővel távolították el a beteg fogat. Lehet azt is mondani, hogy ez volt a fogtörő kos, éppen úgy, mint volt annakidején a faltörő kos. De a fogtörő kos fájdalmasabb volt mindenféle kósnál, mert a beteg fogat ide-oda rángatták vele, egészen addig, amíg vagy kiesett vagy letört a fele, ami viszont azzal járt, hogy a beteg gyöker bennmaradt a husban s tovább okozta rendületlenül a fájdalmakat.

A középkorban már valamivel nagyobb lépést tett előre a fogászat tudománya, mert a kirurgusok ekkor már fogót használtak, vastag és piszkos fogót s azzal végezték az operációt. Még pedig úgy, hogy a fogorvos segítje megragadta a beteg fejét és hátraszorította s a mester ezalatt bösz indulattal kirántotta a fogat.

A tizenhetedik és tizennyolcadik században aztán egy új foglalkozási ág alakult. A vándor-fogorvos mesterség. Ez azt jelentette, hogy akadtak értelmes emberek, akik rájöttek arra, hogy abból is nagyszerűen meg lehet élni, hogy vannak fogfájós emberek, csak gyógyítani kell őket. Ezek aztán városról-városra, faluról-falura vándoroltak és a város főterén, vagy a falu közepén fel-

— Aki azonban szakképzett fogorvoshoz megy beteg fogaival — fejezi be előadását —, azzal ilyesmi nem igen fordulhat elő.

állított sátorban rendezték be primitív rendelőjüket, melyekben a gyógyítási mód is primitív volt, de annál fájdalmasabb. Akkoriban még nem ismerték a műfogot, tehát a fogorvosok drága pénzen vásárolták a szegény, de egészséges emberek ép fogait, amit azok kihuzattak. Ez éppen olyan volt, mint manapság a vérátömlesztés. Csak éppen fájdalmasabb. Voltak magasrangú urak, akiknek, ha fájt a foguk és műfogot akartak csináltatni, maguk elé rendelték egyik alázas jobbágyukat és zordonan ráívaltak:

— Huzassad ki azonnal a metszőfogadat!

A szolgának csak büszkének lenni volt joga, hogy fogai milyen előkelő helyre kerültek.

Ma már Magyarországon négy helyen képezik ki a fogorvosokat s másfél esztendei fogászati klinikai munka szükséges a képesítéshez.

— Hozzánk — mondja a fogorvos — ma már nem félelemmel jönnek a betegek. Tudják, hogy a modern fogkezelés minden fájdalomtól mentes. Mégis vannak emberek, akik nem szakképzett fogorvoshoz, hanem ugynevezett fogtechnikuskhoz mennek beteg fogaikkal. Ezek között vannak lelkiismeretlen emberek, akik a törvény tilalma ellenére is végeznek a szájbán munkát, holott a fogtechnikus működési területe csak a szájrésig terjed és csupán a fogászat technikai, illetve ipari ágára vonatkozik, annak ellenére, hogy a technikusok között is vannak kiválóan képzett emberek, akik kitűnően értenek az operatív munkához is. Volt például a multkorában egy uriaszony paciensem, akit azelőtt egy kevésbé képzett fogtechnikus kezelt. A kezelés nem sikerült, az uriaszony sokat szenvedett és végül is hozzámjött. Rögön láttam, hogy a technikus rossz helyre tett egy ugynevezett aranykoronát s emiatt a hölgy egész állkapcsa megbetegedett. Itt már én sem tudtam segíteni és a klinikára utasítottam a beteget. A klinikán mindent megpróbáltak vele, végül is azonban fél állkapcsát le kellett operálni. A szerencsétlen asszony soha többé nem tudja kinyitni a száját, állkapcsát nem tudja mozgatni és csupán tolyékony ételekkel táplálkozhatik. Megtörtént az is, hogy egy közeli községből bejött hozzám egy parasztaszony, akinek egy ottani fogász csinálta a fogait. Jobban mondva nem is csinálta, hanem husz fogát kihuzta, úgy hogy alig néhány fog maradt meg az asszony szájában. Azonban, a sok húzás ellenére is, az asszonynak még mindig fájt valamelyik foga, de már nem merte rábízni a fogászra, hanem bejött Debrecenbe. Kikerült, hogy az asszony fogainak semmi baja nem volt, nem is a foga fájt, hanem arcideg zsábája volt, amely éppen olyan fájdalmakat okoz, mint a rossz fog. Ezt a fogászat nem vette észre s nem tudva, hogy melyik fog rossz, kihuzott husz ép, egészséges fogat, gondolva, hogy majd csak kijön közöttük a rossz is. Az asszonyt egyébként a klinikán meg kellett operálni a husz egészséges fog kirántása miatt.

Engedélyt kapok a doktor urtól, hogy

Kerítés

fonatok,

tüskés huzalok

s egyéb mezőgazdasági eszközök előnyösen beszerezhetők

Tóth Gyula

vasüzletében.

benn lehessek a rendelőjében addig, amíg egy betegét kezeli.

HELYSZINI KÖZVETÍTÉS.

Aranygalléros, görnyedt hátu katonatiszt jön be, fehér zsebkezdőjét az arcára szorítva.

Inkább nyögi, mint mondja:

— Doktor ur kérem, fáj a fogam!...

Az orvos leülteti a székre, a beteg kitérte a száját és megkezdődik a vizsgálat.

— Ki kell húzni — mondja az orvos.

— Aj — nyög fel a beteg —, kell?

— Kell kérem — hangzik a felelet —, muszáj, mert már nagyon rossz a fog.

— Hát akkor tessék kérem kihuzni... És egy nagy sóhaj hallatszik.

Injekciót kap, egyet szisszen, aztán tíz percig nyugodtan ül a helyén. Tíz perc leteltével hozzálép az orvos, kezében a fogóval.

— Aj! — mondja ismét a tiszt.

A fogó már a szájbán van, három másodperc és már kinn van a fogó és kinn van a fog. A FOG. A fog, amely kinzott, a fog, amely gyötört és a fog, amely görnyedt kis emberkét csinált a deli katonatisztból.

Mert ime... amidőn a fog kijött, a katonatiszt felállt a székből és kiegyenesedett. Dőlceg alakja csak úgy sugározta a tekintélyt, szerte a rendelőben. És megszólalt:

— Kérlek alássan doktor ur, megmentetted az életemet. Komolyan mondom neked, hogy az életemet mentetted meg, mert már arra gondoltam, hogy inkább föbelövöm magam, de nem szenvedek tovább. Megmondom őszintén: kihuzatni félttem. Azt hittem, hogy az mindennél fájdalmasabb. És gratulálok neked, mert igazán nem éreztem semmit.

— És nagyon, nagyon boldog volt.

Mielőtt azonban elment volna, kihuzott fogát becsomagoltatta egy kis szelyempapírba és zsebredugta.

Biztosan eltette emlékebe unokái számára.

Reményi György.

A vizicserkészek értekezlete elmarad

A vizicserkészek értekezlete közbejött akadályok miatt elmarad és csak március elején lesz megtartva.

Nagyobb iparvállalat

résére

A PIAC UCCAN, ESETLEG

ANNAK KÖZVETLEN KÖ-

ZELÉBEN

helyiséget keresünk.

Címet a kiadóba kérünk.

Szathmáry Irma képkiallítása az Angol Királynőben

Néhány héttel azelőtt Szathmáry Irma, a rendkívül tehetséges debreceni festőművész nagyszerű képkiallítást rendezett a Déri-muzeumban. A festőművész ezúttal kiállította azokat az arcképeket, melyeket ismert közéleti férfiakról, írókról és művészekről festett. És a hortobágyi juhászokat, csikósokat örökítette meg husbavágóan természetességgel.

A tárlatnak olyan nagy és kivételes sikere volt, hogy Szathmáry Irma az általános óhajnak engedve, újból kiállítja műveit, illetve parasztportréit. Ezúttal az Angol Királynő aranytermében állít ki. A tárlat látogatása teljesen díjtalan, mely vasárnap délelőtt 10 órakor nyílik meg.

Nagy siker a Turisták táncestélyén

Szombaton este nagy sikerrel zajlott le az Angol Királynő zöldtermében a Turistaegyesület táncestélye. A kitünő műsor után a jelenlévők a legjobb hangulatban maradtak együtt a késő éjszakai órákig.

A megjelent hölgyek névsora a következők:

Urasszonyok: Postarik Józsefné, özv. Buzás Kálmánné, Kovács Andorné, Kovács Jakabné, Szeremley Béláné, dr. Nagy Jenőné, Szakáll Gézáné, Parentézy Gézáné, Wissney Dezsóné, Székely Józsefné, vitéz Poroszlav Jánosné, Vályi Nagy Béláné, Rózsa Kálmánné, Krisch Károlyné, Nagy Józsefné, Horváth Gyuláné, Choros Károlyné, dr. Kéry Lajosné, Kovács Józsefné, Szabó Istvánné (Nyiregyháza), Morvay Ferencné.

Urleányok: Péterfy Jolánka, Wagner Pálma, Szeremley Ila, Markaly Jolán, Buzás Gizella, Kovács Edith, Balogh Irén, Moldványi Duci és Aranka, Fridrik Ella, Kovács Vali, Uzony Éva (Nyiregyháza), Szabó Sári, Kovács Kató, Tóth Éva, Sándor Nata, Székely Ica, Szabó Erzsébet (Hajduböszörmény), Szabó Pirike (Hajduböszörmény), Frohm Eta, Dávidházy Eta, Barna Böske, Torma Böske, Kovács Pipi, Takács Margit.

A jódos tojások fogyasztásának gyógyhatását megállapították a debreceni klinikákon

Megemlékezett már a Független Ujság arról, hogy egy debreceni uriaszszony, Heumann Dezsóné, kiváló eredményeket ért el a gazdaságában tenyésztett tyukok jódos tojásaival. Heumann Dezsóné most kérvényt nyújtott be a belügyminisztériumhoz és engedélyt kért a jódos tojások forgalombahozatalára. A belügyminisztériumban az engedélyt a különböző tudományos intézetek javaslataitól, illetve véleményétől tették függővé. Heumann Dezsóné a jódos tojásokat beküldte a debreceni klinikákra és a szegedi klinikára is, ahol hosszabb ideig kísérleteztek azokkal. A válasz most érkezett meg és a klinikák a Heumann-féle gazdaság jódos tojásairól a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak. Kifejtették, hogy kísérleteket folytattak a jódos tojásokkal és megállapították, hogy azok fogyasztása úgy az ideges, mint a golyvás betegéknél nagy gyógyeredményre vezetett. Ezeknek a véleményeknek alapján a Heumann-gazdaság jódos tojásai rövidesen forgalomba is kerülnek.

Vásároljon hirdetőinknél.

Olcsó áron fát, kokszot, szenet és brikettet Salétrom u. 5. Telefon 34-13 21-56 Debreceni Falpari és Faforgalmi R. T.-nél szerezhet be

Az ipariskolákat is bezárták az influenza miatt

A növendékek több, mint 20 százaléka beteg.

A dühöngő influenzajárvány miatt Debrecen város csaknem valamennyi iskolájában szünetel a tanítás. Mint Debrecen város iparostanonciskolájának és a városi nőipariskolának igazgatója közölte a Független Ujság szer-

kesztőségével, hogy az influenzajárvány miatt a polgármester a város ipariskoláit február 27-től március 7-ig bezárólag bezáratta, mivel a két iskola növendékeinek mintegy 20-30%-a influenzában megbetegedett.

hírek

Mindentudó

A DEBRECENI FÜGGETLEN UJSÁG telefonszámjai:

Szerkesztőség és kiadó-hivatal 19-20 és 32-12 Szerkesztőség éjjel 32-12

Ma: Vasárnap, 1933 február 26. Prot.: Sándor, kath.: Farsangvasárnap, ógörög: febr. 13., Vajh. vas., izr 65.93 sebat 30. R. Kh.

Holnap: Hétfő, 1933 február 27. Prot.: Akos, kath.: Boldog Báthory L., ógörög: febr. 14., Anxent, izr.: 5693 Adar 1.

Hivatali fogadások. Dr. Baltazar Dezső püspök fogad péntek, szombat és vasárnap kivételével: 10-12. Lindenberger János apostoli helynök fogad: 9-12, 3-5. Báró Vay László főispán fogad: d. e. 10-től, dr. Vásáry István polgármester fogad: szerda és szombat kivételével d. e. 10-1.

Mentők, tüzoltók, telefon: 04. Ügyeletes gyógytárak: „Kigyó”, Piac 33., Murakózy, Piac 72., „Sas”, Hatvan u. 70., „Csillag”, Árpádtér 1., „Nádor”, Szent Anna 64., „Szent Háromság”, Homokkert, Szabó K. u. 14., „Hungária”, Vargakert, K. Tóth K. u. 28.

IDŐJÓSLÁS:

Hideg idő, egyes helyeken, inkább csak keleten havazás, nyugatról a felhőzet csökkenése valószínű.

A BUDAPESTI RÁDIÓ MŰSORA

VASÁRNAP, február 26. 9.00: Hírek, kozmetika. — 10.00: Egyházi zene és szentbeszéd az Egyetemi templomból. Szentbeszédet mond dr. Tóth Tihamér. — 11.15: Evangélikus istentisztelet a Bécsi-kapu téri templomból. Prédikál dr. Varsányi Mátyás. — Utána: Időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. — Majd: A m. kir. Operaház tagjaiból alakult zenekar. Vevényel dr. Dohnányi Ernő. — 2.00: Gramofonlemez. — 3.00: Székács Elemér: Időszerű gazdasági tanácsadó. — 3.45: Dr. Massány Ernő: Hazánk időjárásának furcsaságai. 2. Időszerű apróságok. — 4.30: Időjelzés, időjárásjelentés. — Utána: Lakatos Gyula és Vince cigányzenekara. — 5.15: Strauss János est a Székesfővárosi Zenekar előadásában a Vigadó nagyszínházban. Vezényel Bor Dezső. Közreműködik Ladányi Ilona (ének). — 7.00: Jégünnepély. Helyszini közvetítés.

tés a városligeti műjégy pályáról. Konferál Machán Tibor. — 7.30: Operaelőadás a Studióból. Dollárkirálynő. — Utána, körülbelül 10.00: Időjelzés, sport- és ügétversenyeredmények. — Magyar Imre és cigányzenekara a Hungária-szállóból. — Közben, 11.00: Ottlik György franciayelvű előadása. — 11.45: Mándits jazz a Newyork kávéházból Vajda Károly énekszámával. — Budapest II. 3.00-3.45: Gramofonlemez.

HÉTFŐ, február 27.

9.15: Allástalan Zenészek Szimfónikus Zenekara. Vezényel Melles Béla. — 12.05: Gergely Irén énekel és Kötsky Jolán gondolkázik. Zongorán kísér Polgár Tibor. — 1.30: Tanfolyam a Testnevelési Főiskoláról. — Kmettyó János: Bemutató tanítás. — 3.30: A rádió diáklélorája. A váli erdész fia. — 4.00: Asszonyok tanácsadója (Arányi Mária előadása). — 5.00: Trükkfelvételek a filmen. Lohr Ferenc előadása. — 5.30: Megyeri Gyula jazz-zenekara a Dunapalota szállóból Horváth Ernő énekszámával. — 6.00: Ambrus Zoltán. Kárpáti Aurél előadása. — 6.20: Toll Árpád és Jancsi cigányzenekara. — 7.30: Bozzay Margit felolvasása. — 8.00: A Filharmóniai Társaság hangversenyének ismertetése. — 8.10: A Filharmóniai Társaság rendkívüli hangversenyének közvetítése a Zeneművészeti Főiskola nagyszínházából. Vezényel Molinari Bernardino. — Szünetben, körülbelül 9.00: Időjelzés, hírek. — A hangverseny után: Időjárásjelentés. — Majd: Gramofonlemez.

Társadalmi események

Művészeti naptára

VASÁRNAP, február 26.

Juhász Nagy Sándor előadása. Dr. Juhász Nagy Sándor, a református egyház főjegyzője tart előadást a Csapó ucai egyházzsely gyülekezeti otthonában, Szappanos uca 13. szám alatt, vasárnap este fél 8 órai kezdettel.

Vallásos estély az ispotályi templomban. Ma délután 5 órakor az ispotályi templomban a „Bethlen Kata” leány-cserkészcsapat tart vallásos ünnepélyt. Imádkozik: Kulcsár Dezső segédlelkész. Prédikál: Baja Mihály lelkész. Énekel: Törös Irma cserkészleány, orgonán kíséri: Szele Paula csapatvezető. Előadást tart: dr. Versényi Klára körzeti ellenőr. Szavalt: Bedöcs Zsóka cserkészleány. Imádkozik: dr. Farkas Pál segédlelkész.

Diákelőadás a zsidó gimnáziumban. A debreceni zsidó reálgimnázium II. osztálya ma délután 4 órakor változatos műsoru előadást rendez a hitközségi tanács-teremben. Vendégeket szívesen látnak.

Vetített képes előadás a Homokkertben. Vasárnap, február 26-án este 6 órai kezdettel az olvasókör nagyszínházban vetített képes előadás lesz a ref. egyházzsely rendezésében. Tárnya: 1. Jézus élete és működése. 2. Az apostolok működése. 3. Az apostolok leveleinek magyarázata. 4. A keresztyén egyház küzdelme és győzelme a Jelenések könyve alapján. A befolyó jövedelem a szegényeké.

Juhtenyésztő gazdák figyelmébe. A juhtenyésztés fejlesztése céljából vasárnap délelőtt fél 11 órai kezdettel juhászati értekezlet lesz. Az értekezlet tárgysorozata: Elméleti megnyitó: báró Vay László főispán, a tisztántuli mezőgazdasági kamara elnöke. A juhtenyésztés jövedelmességének biztosítása a változott viszonyokra tekintettel: dr. Schandl József egyetemi ny. r. tanár. A juhtenyésztés jelenlegi helyzete: Meissner Károly mezőgazdasági kamarai titkár.

Szakosztályi ülések az ipartestületben. Vasárnap délelőtt fél 10 órakor a nyomdász-könyvkötő szakosztály, fél 11 órakor pedig a mészáros szakosztály tart igen fontos ügyben gyűlést. — Hétfőn este 6 órakor a kárpitos szakosztály tart tisztújító ülést.

Svejtis-nőipariskola farsangi előadása. A Svejtis-intézeti róm. kath. nőipariskola növendékei február 26-án, vasárnap délután fél 5 órai kezdettel a kath. főgimnázium dísztermében farsangi délutánt rendeznek. Műsor: 1. Sass Ede: Vászárfa. Vigjáték három felvonásban. Személyek: Háziur — Lőrinc Zs. Csurné, házmesterné — Tóth Mária, Czinke Mátyás, levélhordó — Adrián O. Zsófi asszony, felesége — Kubanek A. Béluska — Répássy István. Teruska — Répássy Márta, Marika — Szűcs Mária. Kató — Szűcs Adrienne, Matyi — Répássy Richárd. Daxli bácsi — Wietriekovszky M. Levendula kisasszony — Gyulai I. Szarkáné — Dávid M. Házi-tanító — Kovács E. Szobalány — Eidám I. Mórinc bácsi, hordár — *. 2. Mendelsohn zongorahármas, d-moll, I. tétel. Előadják: Müller Erzsike zongora, dr. Versényi György hegedű és Müller Edith gordonka. a) G-moll: Aisz; b) Popper: Magyar rapszódia. Gordonkán előadja: Müller Edith, a) Chopin: Fantasie Impromptó; b) Liszt: VIII. magyar rapszódia. Zongorán előadja: Müller Erzsébet, 3. Szavalt: Mester Tibor, a Csokonai-színház művésze. 4. Tánctantómin. Személyek: Kisvány — Böszörményi M. Nevelőné — Rózsa A. Magyar baba — Klein I. Orosz baba — Szabó I. Spanyol baba — Binéth I. Hollandi baba — Kovács M. Japán baba — Lókodi I. Rokókó baba — Steiner E. Tiroli fiú — Vangor J. Kéményseprő — Muninszky A. A táncot Vattai M. táncitanárnő tanította be. Zongorán kísér: Németh Anci. Belépődíj nincs. A műsor megváltása kötelező. Az előadás jövedelmét szegény gyermekek segélyezésére fordítjuk. Minden érdeklődőt szeretettel várunk és kérjük a mélyen tisztelt közönséget, hogy az előadáson minél nagyobb számban jelenjenek meg.

Kimondottan elsőrendű 2 éves vágásu színhasáb-fából aprított teljesen száraz tölgyfa legalább 5 q vételnél P 3-20 Prohászka és Társa Bethlen u. 44. Telefon 11-61.

ST... 1. 2... el... — M... Az ipar... február... kezdett... nos elő... felvoná... valatok... előadás... — Ku... Péterfi... Otthonb... műsorra... műkedve... den igye... kellemes... zönség. I... jatszsa a... Előadják... Tarr és G... adják: P... Tarr, Vél... Szenapadi... vánné, Va... sen. Előad... Schwartz... G. Suta G... Utána kit... Gözer... Az ol... S dete... Szegén... Az a... Kik se... Hogy... Ama v... Ahogy... Biz' na... Hogy... Volt ol... Amelyt... Vidám... És a fe... Átvétele... SZERDA, — Szőlőt... átolásának... ny. főtisztar... szeti előadás... tatást és kés... és időben gy... előadást márc... kor a város... tartja. VASÁRNAP — A Keres... Kereskedő Ifj... 5-én, vasárnap... a Dalkör Fere... helyiségében 4... sét, amelyre a... meghívja az e... KEDD, márc... — A Volt I... kulturdelután... zeti „Volt... március hó 7-é... az intézet új... kulturdelután... delutánra siker... volt kiváló növe... dős Ilonát, ak... biztosítja a kul...

— A vér fölfriessítése céljából ajánlatos néhány napon át korán reggel egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet inni. Az egész világon rendelik az orvosok a valódi Ferenc József viz használatát, mert ez gyomrot, javítja a vért, megnyugtató gyomrot, javítja a vért, megnyugtató az idegeket és ezáltal új élet-erőt teremt. A Ferenc József keserűviz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.



— Kicserelem viselt, kopott férfiruháját, felöltőjét divatos gyapjú tavaszi szövetekre, selymekre. Csapó 39. Szemben Rákóczi piaccal.

— Jó ellátás, kényelem, gondosság Budapesten a Park Nagyszállóban a keleti pályaudvarral szemben. Leszállított árak. E lap előfizetőinek 20% engedmény.

— A Pesti Tőzsde 16 oldalas új száma érdekes információkat közöl a buzaringről, az új kompenzációs üzletekről, a Munkabankról, a készülő mérlegekről stb. Nyilatkoznak a lapban: Lamotte Károly, Beck Lajos és mások. Rendkívül érdekes textil, biztosítási, vas- és gépipari, vegyszeti, vidéki hitelélet rovatok egészítik ki a lapot.



Mindenképen lejárásra kerüi ma Debrecenben a Bocskay-Attila mérkőzés

A pálya használható, a sarat lehorcázták és salakkal töltötték fel a talajt. — Az Attila erősített: Sanzl volt Vasas a jobbszélő.

A bajnoki szezon nyitányát még a kriminális idő sem tudja megakadályozni. A tartós, de lassu esőzés nem rontott sokat a pálya kondícióján, sőt a hibákat sala kozással javítják s így vasárnap délután minden körülmények között sor kerül a nagy mérkőzésre.

Az Attila-Bocskay találkozó eredményének fontossága nem vitás. Mindkét csapatnak különösen nagy szüksége van a pontokra és éppen ezért az összecsapás meg az eddigieknél is hevesebbnek ígérkezik. Az Attila még hozzá erősít is, Stanzl (Vasas) szerződését forszírozza és vele együtt a következő csapatot állítja ki: Szemző-Bán, Sziklay-Szabó, Buzássy, Virág — Stanzl, Simonyi, Kudas, Mátéfiy, Magyar. Ez a csapat igen erős, főleg pedig a mély talajon jelent sok veszélyt.

A Bocskay összeállítása nem változott, tehát Tatárral a balhalf helyén kompletten száll harcba.

Az eredményt nehéz lenne megjósolni, győzelmi kilátása nem a jobb, hanem a lelkesebb együttesnek van.

Az Attila különben csak ma érkezik autóbusszon. Bíró: Leiner (Közép).

A pálya talajának kiméltése céljából az előmérkőzések elmaradnak.

AZ I. PROFILIGA

vasárnapi fordulója a rossz idő ellenére is lejátszódik. Program: Hungária-Szeged, Ferencváros-Nemzeti, Újpest-Soroksár, III. ker.—Kispest.

Felhívás. Felkérem azokat az alatt elsorolt birkozókat, akik március 4-én

KÖZGAZDASÁG

DRAGABB A BUZA.

A készárúvásáron buza 5, rozs 20—25 és zab II. 10 fillérrel drágább, tengeri 10 fillérrel olcsóbb.

Készárúzet. Buza: március 14.10, zárlat 13.98—14.01, május 14.16, 17, 10, 08, 12, 08, 04, 01, zárlat 14.00—01. Rozs: március 7.48, 46, 45, 40, 35, zárlat 7.37—38, május 8.00, 7.98, 94, 96, 90, 85, 87, zárlat 7.887—88.

Határidőzetlet. Buza: tiszai 77 kg. 15.00—15.30, 78 kg. 15.20—15.45, 79 kg. 15.40—15.70, 80 kg. 15.55—15.90, felsőtiszai, jászszági 77 kg. 14.40—14.55, 78 kg. 14.55—14.70, 79 kg. 14.70—14.85, 80 kg. 14.85—15.10. Rozs: pestv. 7.35—7.40, egyéb rozs 7.35—7.40, tak. árpa I. 9.50—9.80, zab I. 9.10—9.40, tiszai tengeri 6.90—7.00, egyéb tengeri 6.80—6.90, korpa 6.10—6.20.

DEBRECENI TERMÉNY- ÉS TAKARMÁNYPIACI ÁRAK.

Buza 16.00—15.00—14.00 és boletta, rozs 12.00—11.00 és boletta, árpa 9.50—9.00, zab 8.50—8.00, tengeri 6.60—6.40, lucerna 5.00—4.50—4.00, széna 4.00—3.00—2.40, lóhere 4.50, búkköny 3.50, alomszalma 1.80—1.60, rozsszalma 2.20, cukorrépa 1.00, takarmányrépa 0.90—0.80.

	Vasárnap:	Hétfő
VIGSZINHÁZ Fél 3, fél 5, fél 7, fél 9. A fél 3 óras előadás félhelyárakkal.	Alpár Gitta világfilmje: A SZIVEK KIRÁLYNŐJE	„KLÁRA ASSZONY KÜLÖNÖS ESETE” 20 év regénye 8 felvonásban.
APOLLÓ Fél 3, fél 5, fél 7, fél 9	„PARIS FANTOMJA” dráma 8 felvonásban John Gilbert és Lewis Stone	„KIRÁLYNŐ FÉRJE” Maurice Chevalier.

VIGSZINHÁZBAN vasárnap délelőtt fél 11 órakor IFJUSÁGI ELŐADÁS !!



evezős regattáját tagjaink minimális díjért használhatják.

Fenti kedvezményeket 6 P tagdíj befizetése után minden tagunk megkapja, sőt azoknak családtagjaik is, ha 3 pengő családtagjegyet váltanak.

A szövetségi szelvény (1.50 P) kiváltása senkire se mkötelező, de az alábbi kedvezményeket csak e szelvény birtokosai élvezhetik.

6. Féljegy a lilafüredi erdei vasut vonalaira már egy személynek is.

7. 33 százalékos kedvezmény a MAV. összes vonalain bármikor, már 4 turista együtt utazásánál.

8. 50 százalékos, azaz féljegy a MAV. összes vonalain, ha a cél a 100 kilométert meghaladja, már 4 turista együtt utazásánál, sőt 3 turista is megkapja, ha 4 féljegyet vált. Ezeket a kirándulásokat egyesületünk elnökségének, a titkárnak igazolni kell.

9. Olaszország, Ausztria és Németország összes menházaiban 50 százalékos kedvezmény a hálódijaknál, egyes helyeken az élelmiszer vásárlásánál is.

A szövetségi szelvény egyúttal életbiztosítás is a kiránduláson lévő turistának. Sérülések is bejelentendők.



•SZÍNHÁZ•MOZI• •HANGVERSENY•

MŰSOR:

VASÁRNAP délután 3-kor: *Irja hadnagy.* (Zóna.) — Este fél 6-kor: *Régi orfeum.* (Zóna.) — Este fél 9-kor: *Tul a Dunán, Baranyában.*

HÉTFŐN este 8-kor: *Lesz feltámadás.* (A bérlet.)

KEDDEN délután 3-kor: *Tűzmadár.* Este 8-kor: *Lesz feltámadás.* — (B bérlet.)

SZERDAN este 8-kor: *Tul a Dunán, Baranyában.* (C bérlet.)

TUL A DUNAN, BARANYÁBAN.

Erdélyi Mihály zenés mulatságnak keresztelte el ezt a darabot, amelyben több az olcsó humor, mint a romantika, de ez viszont igen kopott, sőt már unalmas is. A zene sem új, csupa régen ismert szám, mégis kedves, szívesen hallgatja mindenki, oly ügyesen van összeállítva.

Az előadás a darab értékéhez mérten nem gördül új vágányokon, bár a színészek nagyobbik csoportja igyekezett menteni a menthetőt. *Timár* 11a teljes illuziót keltő egyénisége a szubrett szerepben is kellemeesen hatott, táncai és énekszámai jólsikerültek. *Apor* Klári cselédfigurája parodisztikus árnyalataival, *Fáskert* Mária vén kisasszonya ábrázoló készségének poentirozása révén duzzadt a humortól. *Kormos* Ferenc cinikus cigánya, *Putnik* Bálint, *Károlyi* Vilmos és *Zilahy* Pál javítottak még a silány szövegen, de a segédszemélyzet erejét meghaladó feladathoz jutott.

(Ch. L.)

A METEOR MOZI MŰSORA:

Vasárnap:

„KETTEN EGY AUTÓN”, világfilm Magda Schneider és Verebes Ernő főszereplésével. — Megelőzi: „FELROBBANT DIREKTOR”. — Előadások: 3, 5, 7, 9 órakor. Filléres helyárak!



A SZÍNHÁZI IRDA HIRŐ

MA, VASÁRNAP

3

ELŐADAST TART A SZÍNHÁZ.

Délután 3 órakor KARDOSS GÉZA felléptével, zóna helyárak mellett (tehát a legdrágább földszinti hely 80 fillér) az

„IRJA HADNAGY”,

kerül előadásra. Az orosz cári élet rejtelmét viszi a színpadra az „IRJA HADNAGY” szerzője és a cselekmény mint egy meséskönyvben a lapok, egy vonulnak el a néző szemelőtt. Egy végtelenül érdekes és amelletted kedves darab az „IRJA HADNAGY”, úgy hogy aki még nem látta, az okvetlenül nézze meg a 3 órakor tartandó zónahelyáru előadást.

Este fél 6-kor a legnagyobb revüoperett, a

„RÉGI ORFEUM”

kerül színre ugyancsak zóna helyárakkal, tehát itt is a legdrágább földszinti hely 80 fillér. A „RÉGI ORFEUM” a régi békebeli boldog életet varázsolja a színpadra azokkal a kedves kuplékkal, ének- és táncszámokkal, amelyek 1902-ben voltak divatban.

Este fél 9-kor a

„TUL A DUNAN, BARANYÁBAN”

című operett kerül színre TIMÁR ILA vendégszereplésével. Ez a végtelenül kedves és bájos operett, amely a tegnapi bemutaton oly óriási sikert ért el, méltán megérdemli azt az érdeklődést, amely a debreceni közönség körében a darab iránt megnyilvánul, amelynek egyik fő-tényezője TIMÁR ILANAK a vendégszereplése.

Hétfőn mutatja be a színház a Debreceni Színpártoló Egyesület által I. díjjal kitüntetett irredenta pályaművet, Pohárnok Jenő írónak a

„LESZ FELTÁMADÁS”

című darabját. A „LESZ FELTÁMADÁS” című darab előadásaira a Színpártoló Egyesület tagjai 25% kedvezményben részesülnek. Siessen jegyét biztosítani a „LESZ FELTÁMADÁS” hétfői bemutató előadására.

Gyermekét szépen, olcsón öltözteti, Horovitznál ha ruháit

veszi. Püspöki palota Nagyttemplommal szemben

Vigyázat, mázolja!

Egy exbolseviki és exszociálista zsidó fiatalember a debreceni hitleristák vezére

Feith Jenő kalandos pályafutása a szociáldemokrata párttól és az onnan való kizáratásától Hitlerék debreceni helytartóságáig.

Feith az **Oppozíció** című lapocskájával **2500 szervezett munkást szeretne a szélsőjobboldal számára szállítani**

A debreceni polgár, ha végignézi városi politikai eseményein, szürkének találja az itteni politikai életet, amelynek csendes tavát felületes szemlélet szerint csak néha fodrozza kisebb jelentőségű esemény. Ujságok, mintegy más planetáról hozzák hírül szélsőséges német pártok politikai csatáit, amelyeknek elhagyott terén hallottak fekszenek naponta. Ennyire hál' Istennek mégsem vagyunk, viszont az a debreceni politika nem is olyan torzsalakodás és harcmentes, ha kissé a felszín alá néz az ember. Nem is hinné például a polgári rend nyugalmának hitt álláspontján álló s a poigári életideálok felé áhító derék debreceni, hogy a szélsőséges debreceni politikai pártok valóságos ochrana-szerű kémhálozattal küzdenek egymás ellen, megvesztegetőkkel és megfizetett kémekkel, leleplezésekkel és a saját tagjaik olyan ellenőrzésével, hogy egy debreceni politikai párt otthonába például csak a jelszó bemondása után lehet bejutni.

A DEBRECENI SZÉLSŐJOBB ÉS SZÉLSŐBALOLDAL KÜZDELME

Amikor szélsőségekről beszélünk, természetesen nem a kommunizmust értjük az egyik alatt. Ők is dolgoznak persze, a rendőrség itt is, ott is lefogja egy-egy csoportjukat, letartóztatja néhányukat, de ez a munka a mi számunkra nem látható. A rendőrség nagy éberséggel és körültekintéssel vigyáz arra, hogy ne öltözzön veszedelmes méretet ez a földalatti munka s ennek az éberségnek eddigi sikerei a jövőben is azzal biztatnak, hogy Debrecenben egy-két tulfutott vérű és fantáziájú fiatalemberen kívül nem toborozhatnak számos hívet a kommunisták. A másik oldalról viszont, ha nem is a hitlerizmus harcol, küzdenek azok, akik polgári nézőpontból az eddigi társadalmi rendnek nem kevésbé veszélyes ellenségei. A látható felek, akik a debreceni szélsőségek politikai harcában egymással szemben állanak: az egyik oldalról a Keresztény Nemzeti Liga köré csoportosuló jobb- oldali réteg, a másik pedig a szociáldemokrata párt még a mai viszonyok ellenére is igen jól szervezett tömege.

A küzdelemben előnye a jobboldalnak az, hogy amíg a szociáldemokrata párt harcban áll a kommunistákkal és egyre zárja ki tagjai sorából azokat, akiknek kommunista meggyőződéséről bizonyosságot szerzett, viszont a jobboldalon egész a hitlerizmus kimondott híveiig együtt lehet mindenki. A valóságban ez igen nagy előny, mert amíg a kommunista könnyen

átpártol a jobboldalra. legalább látszólag, addig a hitlerista nem kényszerül arra, hogy otthagyja a mérsékelt jobb oldalt, nem zárja ki őt onnan senki s így nem is lehet szó arról, hogy a szociálisták táborában találja meg helyét.

AMIKOR NEM HIBA, HA A HITLERISTA — ZSIDÓ

Ebből persze az következik, hogy a szociáldemokrácia gyakran szolgáltat informátorokat, híveket, sőt vezetőket a jobboldal számára. Mostani tudósításunk egyik főszereplője is szociáldemokrata volt s tulságosan radikális magatartása s meggyőződése miatt került kizárása a szociáldemokratáknál. Kicsinyiségében is érdekes ennek a fiatalembernek a debreceni politikai pályafutása, mert feltétlenül érdekes.

ha egy tulságosan radikális volta miatt a szociáldemokrata pártból kizárt zsidó vallású fiatalember vállalkozik arra, hogy megszervezze a debreceni hitlerista pártot s erre a munkára a jobboldaltól támogatást is kap.

AZ „OPPOZÍCIÓ” MEGJELENIK A LÁTHATÁRON

Ez a fiatalember „Oppozíció” címen lapot is indított nemrég Debrecenben. A lap eleinte ingadozó irányát tekintve s úgy lehetett látni, hogy pusztán ellenzéki szociálista ujság. Voltak a fiatalembernek barátai, akik azt vélték felismerni, hogy ez az ellenzéki kommunista propagandát takar, magának a fiatalembernek azonban volt gondja arra, hogy jobbfelé meggyőzze azokat, akiknek megbízására pályázott, hogy a „vörös” front megbontására indít harcot. Később aztán már teljesen felismerhető lett a lap iránya, amely igazán valóban jobboldali volt, szélsőjobb oldali, éppenhogy ki nem írta: nemzeti szociálista: röviden: náci.

KI ÁRULTA EL A SZOCIÁLISTÁK LEGBENSŐBB PÁRT-ÜGYEIT?

A lap ott jutott igazi elemébe, amikor a szociáldemokrata pártban a Munkásbank ügyei nagy harcot váltottak ki. Az ifjú szerkesztő és laptulajdonos egyre újabb és újabb leleplezéseket közölt a szociáldemokrata párt válságának legtitkosabb részleteiről s bármennyire tagadják is a szociáldemokraták, ezekkel a debreceni fajvédő napilapban is közölt leleplezésekkel meglehetősen elképesztette a szakszervezetek vezetőit. Nem volt olyan intim részlete Holló János egyre jobban kibontakozó visszaélései ügyének, amelyről az Oppozíció szerkesztője, Feith Jenő, nem tájékoztatta volna új szövetségét a

Ker. Nemzeti Ligát, vagy amiről ne adott volna pontos információt a jobboldali napilapnak. Ennek aztán kétféle következménye lett. Az egyik magában a szociáldemokrata pártban erősítette a tisztogató mozgalom vezetőit, de viszont nagyobb elővigyázatra és a pártfegyelem szigorítására készítette a pártot. Igen nagy elővigyázattal láttak neki a hírvivők felderítésének. Detektívregénybe illelnek annak a részletei, hogy miként szedték sorra a gyanusakat, hívták meg színes pártvezetői tanácskozásra őket külön-külön s ezeken valótlán adatokat tárgyaltak nagykomolyan. Aztán figyelték a jobboldali sajtót s ha ilyen valótlán hír megjelent, már tudták, hogy a színes tanácskozásra meghívott áruló. Három emberről állapították meg ezzel a módszerrel, hogy híreket hord Feithnek s a Ker. Nemzeti Ligának. Ezeket az embereket figyelmeztették s aztán skartba tették, többé nem látogathattak bizalmas értekezleteket. A három gyanus viselkedésü elvtárs leleplezése után már kissé csökkent a jobboldali sajtó informáltsága, de természetesen a szociálisták épugy kaptak híreket a Keresztény Nemzeti Liga köréből.

FEITH 2500 SZOCIT AKAR A KER. LIGANAK SZÁLLITANI, DE CSAK HATÓ SIKERÜLT

Ezek a hírek arról szóltak, hogy Feith Jenő igen nagy presztizst szerzett magának a szociáldemokrata pártból kihozott, nagyjában valóban helytálló hírekkel. Imponált a Liga vezetőinek, hogy ez az ember még akkor is tud híreket hozni, amikor nagyon jól tudták, hogy a Munkás-Otthonban a bizalmas értekezleteken már csak jelszóval jelenhettek meg az emberek s azt a hitet keltette, hogy valóban tömegek állanak mellette. Bizonyos formában valóban szövetségés jött létre a Liga és Feith Jenő között. A Liga vezetői azt a tervet főzték ki, hogy Feith által 2500 debreceni szervezett munkást hoznak át jobboldalra s ez a tömeg lett volna a debreceni hitlerizmus élcsapata. Feith azt mondta, hogy ennyi munkás áll körülbelül a háta mögött s ezeknek a jobboldalra való áthozása reményében a jobboldali körök hajlandók voltak részben az Oppozíció előállítására, részben pedig a kisebb összegű készpénzsegély által segítségével lenni. Szó volt ugyan eleinte arról, hogy Feith zsidó, a jobboldali vezetők azt mondták, hogy sajnos, ez igaz, de a debreceni munkásság hitlerizálása érdekében elvi szempontból is kell áldozatot hozni. Kicsire nem nézünk jelszó alatt így indult meg Debrecenben a hitlerista

előretörés, amely azonban ezidáig igen kevés sikert tudott felmutatni. Azon a bizalmas gyűlésen, amelyet Feith összehívott, hogy megmutassa a munkásság tömegeire való befolyását, mindössze hatan jelentek meg s azok is olyan emberek, hogy ma már kissé kétes a jobboldali vezetők előtt is, hogy Feith valóban be tudja váltani ígéreteit, át tud vinni a jobboldalra 2500 szervezett munkást.

AMIKOR FEITH SZÁMARA A SZOCIÁLISTÉK MEG NEM VOLTAK ELÉG VÖRÖSEK

Egyelőre azonban még tartják, noha a szociáldemokraták sem voltak azóta restek s nyilvánosságra hozták, hogy pártjukból nem jobboldali szimpátiák, hanem a baloldal, a kommunizmus felé kacsingálás gyanuja miatt zárták ki Feith Jenőt néhány társával együtt. Így köztudomású lett, hogy Feith, mint hivatásos munkanélküli élt igen sokáig a szociáldemokrata intézmények, így elsősorban a magántisztviselők egyesületének debreceni csoportja nyakán. Néhányszor elhelyezték, többször munkát kerítettek számára, de ő olyan volt, mint a guruló kő, mindig visszament oda, ahonnan elindították s munkanélküli segélyekből, a magántisztviselők egyesületének szerény javadalmazásából éldégték inkább szerényen, semmint dolgozni igyekezett volna. Néha-néha összeszedte a pártban a fiatalokat s valami baloldali törekvés számára mozgatta meg őket. Volt olyan eset — mint például amikor a szavalóköröst kerítette hatalmába — hogy ezeket a fiatalemberket kommunista propaganda címén letartóztatta a rendőrség. Ilyenkor Feith mindig nagy patáliát csinált a pártban, hogy a letartóztatottakért meg kell mozdulni, akciót kell indítani s nehezen nyugodott bele, hogy a szociáldemokrata párt nem volt hajlandó kommunistákért exponálni magát, hanem azt mondták neki, hogy aki beugratta a fiatalokat, az mozduljon meg értük. Am a vége minden ilyen megmozdulásnak az lett, hogy a párt igyekezett javítani valamit Feith valóban állandó anyagi nehézségek között dögögő sorsán. Végül is azonban a párt baloldali frakciójának ez az újra és újra felpiszkálása odáig vitte a szociáldemokrata pártot, hogy kizárták Feith Jenőt, aki ezután indította meg az Oppozíció című lapot.

MEDDIG TENG-LENG MEG AZ OPPOZÍCIÓ?

E pillanatban az a helyzet, hogy a Ker. Nemzeti Liga egyre növekvő bizalmatlanságával kell Feith Jenőnek, a debreceni hitleristák vezérének megküzdenie. Lapja legutóbbi számát még előállították a jobboldali nyomdában, a következő szám sorsa azonban attól függ, hogy tud-e valami erősebb hitlerista megmozdulást produkálni az ifjú lapvezér a munkások körében. Ha nem, akkor rövid időn belül megszűnnek a segélyek s a bal- és jobboldalról kikopott Feith Jenőnek új párt, illetve új finanszírozó után kell néznie. A mult télen a baloldal tette be a jobboldal heves harca ellenére a szellemi inségmunkások közé. Ezen a télen már a jobboldal dolgozott Feith érdekében teljes erővel a szociálistáknak az ellen a kifogása ellen, hogy aki laptulajdonos, annak nem lehet adni inségmunkát. (Amilyen „lap” volt az a szegény nyomtatvány!) És sikerült is kivinni, hogy inségmunkára került, Feith ezzel valamelyes jövedelemhez jutva. Jövőre vajjon melyik párt lesz az, amelyik az inségmunkában való részvételt kiharcolja Feith Jenő számára, ha a szociálisták után a hitlerista üzlet is megbukik?

Paál Jób vasárnapi riportja:

Aki a levegőből diskurál a földi halandókkal...

MEGHITT BESZÉLGETÉSEM ANTAL HABSBURG-LOTHARINGIAI FŐHERCEGGEL, KIRÁLYOK SÓGORÁVAL. — ANTAL FŐHERCEG EDDIG HÁROMEZERSZER SZÁLLOTT A MAGASBA, KILENC SZÁZ ÓRÁT TÖLTÖTT A LEVEGŐBEN ÉS BÜSZKE ARRA, HOGY „MINT HABSBURG NEM KERESTEM SOHA EGY FILLÉRT SEM...”

Mödling, 1933 február 24.

(COPYRIGHT, utánnomás még kivonatosan is tilos.)

Hetek óta nagy munkán dolgozom. Ríportregényt írok a Habsburgokról. Azt kutattam eddig: miből és hol élnek az egykori monarchia uralkodóinak leszármazottai, mi lett hatalmas vagyonukkal. A HABSBURGOK TRÓN NÉLKÜL című riportregényem közlését március elején kezdi meg a Debreceni Független Ujság.

Kutatásaim közben alkalmam nyílt arra, hogy a Habsburg-Lotharingai család több tagjával hosszabb beszélgetést folytassak. Érdekes nyilatkozataikat cikkeimben közlöm. Tegnap Mödlingben jártam Antal főhercegnél, aki lekötözött szívélyességgel felelt hozzá intézett kérdéseimre. A vele folytatott beszélgetésem egy részéről azonban külön kell riportot írnom, mert úgy érzem, hogy az valahogyan nem illik bele a Habsburg-ciklusba. A Habsburgok élete: tragédiával terhelt, a csöndes mödlingi villából hiányzik a történelem levegője, napsugár van itt és nyíló virágok tobzódó illatában két szerelmes ember örül az életnek...

Levelet írtam Antal Habsburg-Lotharingai főhercegnek és arra kértem meg őt: fogadjon és feleljen azokra a kérdésekre, amelyeket készülő nagy munkámmal kapcsolatban intézni kívánok hozzá. Forduló postával megjött a válasz: „Hívjon fel kérem telefonon — írta a fenség — és akkor megbeszélhetjük a találkozás időpontját. Ilyen előzmények után kerültem ki tegnap Mödlingre.

A Grillparzer Gasse elején csöndes, kicsiny, kerttel körülvett villában lakik családjával a román, jugoszláv és a trónjavesztett görög királyok sógora. Olyan ez a ház, mintha meséskönyv lapjáról ugrott volna ide: alacsony, csucsa szaladó zöld kapuját vadszőlő veszi körül, a barokk ablakok csipkés függönye mögött barna cserepekben muskátli nyílik. Kicsinyke előszobában sílécek állanak a fal mellett és a sarkokban feketére lakkozott bölcso. Szürkeruhás fiatal ember, keskeny nyakkendővel kockás sportingének puha gallérán, mind a két kezét szétárván siet felém. Barátságosan invitál a szobába. Széles kanapé süppedő szürke selyempárnáin mellem ül és mosolyogva mondja:

„Igazán örülök, hogy megismerhettem. Kérem: kérdezzen tőlem fejtelenül, minden kérdésére válaszolni fogok”.

A Habsburgok toszkánai ágának regényes sorsáról beszélgetünk, persze közben alkalmam nyílik ahhoz, hogy körülnézzek a szobában. A falak körül hatalmas polcon

könyvek, de a figyelmes szemlélő nyomban észreveszi, hogy ezeket olvassák is. Az íróasztalon telefon, mellette virág, balra széles asztal, rajta hatalmas rádió és mindenféle pilótafelszerelés. És családi képek a falakon, nem történelmi portrék kopott aranykeretekben, hanem mosolyog a napsugár...

Két függőszárny keskeny nyílásán keresztül belátni az ebédlőbe, ahonnan egyszerre váratlanul mosolygó arcu fiatal hölgy lép be hozzánk. Antal főherceg felkel a pamlagról és kedvesen mondja:

„Hagyjuk most abba egy percre a diskurzust, bemutatnom magát a feleségemnek”.

Ileana, a román király huga és a jugoszláv királynő testvére leül velünk szemben a karosszékre és diskurálni kezdünk. Meghitten, barátságosan, elfogódottság és minden pöz nélkül. Önkénytelenül is arra kell gondolnom: valamikor régen nem ilyennek képeltük el az audienciákat királyok familiájánál.

A kilencvenes esztendőök udvari íródeákja, ha ebbe a helyzetbe jut, entuziasmussal veti papirosra a sablonos szavakat: „a hölgy valóban királynői felséges jelenség...” Én nem ezt írom, hanem azt, hogy: Ileana főhercegnő egy bájos, kedves mosolygós teremtmény, szemé csillognak, amiként hogy minden szerelmes asszony kék szemé csillog... Egyszerű, kötött barna ruha van rajta, a vállnál bége diszitéssal, jobb kezén keskeny karikagyűrű, a bal csuklóján briliánsokkal kirakott óra. És semmi más ékszer. Barna hajának hullámai természetesen. Ami feltűnik rajta: se az ajkán még csak nyoma sincs a ruzsának. De taintje így is gyönyörű. Kicsit idegenesen beszél a németet, a franciát és az angolt annál tökéletesebben bírja... És szinte megható: a szeméi valósággal ujjonganak, amikor a férje-urára néz...

A repülésre terelődik a diskurzus. Antal főherceg tudvalevően a világ legkitünőbb pilótáinak egyike. Elragadtatással mondja a fenséges asszony:

„Az uram az egyetlen pilóta a világon, aki arra képes, hogy mialatt a gépet kezeli, diskuráljon a földön lévőekkel és egyidőben vezesse utinaplóját is”. Mialatt ezt mondja, boldogságtól ég az arca.

Nevetve jegyzi meg a fenség: „Én nem csak erre vagyok büszke. Hanem arra is, hogy én, mint Habsburg soha egy fillért sem kerestem. Én nem kaptam semmit az ugynevezett „allerhöchster Familienfon“-tól. Pedig éltem igen siralmas viszonyok között is. 1926 októberében, amikor megszereztem a mérnöki diplomámat a madridi egyetemen, egy hónapon keresztül

egy dollárból élelmeztem magamat. Néha kenyérré is alig telett... De nem kértem és nem kaptam semmit a hatalmas Habsburg családtól... Az öcsém, Ferenc József főherceg, ekkor arra vállalkozott, hogy a Ford Company spanyolországi propagandájának szolgálatába álljon és nem róstele, hogy egy Ford-traktort vezetve járta be egész Spanyolországot. Aztán... A keresetünkből vettünk magunknak két repülőgépet, ezzel Spanyolországban pilótaiskolát nyitottunk, tanítványokat akvizáltunk magunknak és körrepüléseket végeztünk Barcelona felett... A magunk munkájának eredményeiből éltünk...

... Két kezét szíjjeltárja és nekem önkénytelenül is észre kellennem, hogy ő császári és királyi fenségének, Antal Habsburg-Lotharingai főhercegnek, aki rokonságban és sógorságban van Európa majdnem valamennyi uralkodójával, bizony nincsenek épült, gracióz, manikürös kezei... Széles, kidolgozott tenyér, felrepedezett ujjak... Mint akármelyik sofförnek...

Ileana főhercegnő egy pillanatra kimegy a szobából, de nyomban visszajön. Pufók arcu, drága kisgyerek van a karján. Hatalmas, ökölnyím kék szemekkel. A szája pityergésre áll, a szeméből könny harmatozik alá... Szinte sirva mondja a fenséges asszony:

— Szegénykét egyedül hagytam, észrevette, hogy elhagyatva fekszik és sirva fakadt. Ugy-e magánál is eltörne a mécses, ha arra ébredne, hogy egyedül van...

Az apa odaszalad hozzá, zsebkendőjével vigyázva törli el a szemek alján csillogó könnyet és busogatva mondja:

— Stefkóm édes, ne sirj... Jaj de csunyak a könnyek a te édes kék szemciden...

A hat hónapos István főherceg pufók kezével belekap apja barna hajába és már mosolyog. Önkénytelenül kiszalad ajkamon a kérdés:

— Mondja csak fenség, ugy-e nagyon boldognak érzi magát?

A szerelmes férfi rámosolyog a szerelmes asszonyra és felel:

— Igen... igen... nagyon boldogok vagyunk mind a ketten...

Stefkó a bölcsoke kerül és mivel újra eltörök a mécses, a fenséges asszony mosolyogva mondja:

— „Bocsásson meg, ha magukra hagyom, de a fiamnak enni kell...”

A főherceg megmutatja a pilótanaplóit. Minden utazásról naplójegyzeteket készít.

„Az én repülőgépem az egyetlen sportrepülőgép a világon, amelynek saját leadó és felvevő rádióállomása van. Az állomásom hívó-jele: CVAAI, már az egész

Ócska vestárgyakat,

rezet, fémet, olmot
veszek, eladok.
HATVAN UGCA 34

világ ismeri. A földön élő ember el sem tudja képzelni, milyen hihetelen élvezet a levegőből elbeszélgetni a földi halandókkal. Nekünk, pilótáknak külön code-ábécénk van, három betűvel egész mondatokat tudunk kérdezni. Ha például azt kopogom le, hogy QBF, ez azt jelenti, hogy: a felhők között járok, a QBG azt tudatja a világgal, hogy a felhők felett repülök. Ez a három betű: QTF azt viszi hírré: legyenek szivesek és állapítsák meg azonnal, merre repülök most. És két perc leforgása alatt szinte méternyi pontossággal megállapítják a földön azt, hogy az én felhőkben góválygó gépem a világnak mely részén kering. Miképpen? Egész egyszerű módon. Mondjuk, hogy — amiként nemrég történt velem — Székesfehérvár felett hófelhőkbe kerültem. Nem tudtam tájékozódni. Leadtam a QTF jelet. Nyomban megkaptam a választ: Bécs, Grác és Budapest egyszerre hívtak, hogy egy percig adjam le repülőgépem hívó-jelet. Én engedelmességgel Most Bécs, Budapest és Grác a maguk antennájukkal vették fel a jelet és az antennákat abba az irányba forgatták, ahonnan a jeleimet a legelősebben hallják. Így mindegyik állomás pontosan meg tudta állapítani a repülésem irányának hozzájuk hajló szögét. Ahol ennek a szögnek a vonalai találkoznak, ott kell lennem. És valóban egy percen belül mind a három állomástól egyértelműen kaptam meg a választ: Ön Székesfehérvártól húsz kilométerre nyugatra repül... Csodálatos találmány a rádió, ha ideleln a földön nem is értik ezt az emberek úgy, mint mi a levegőben”.

Elmondja, hogy eddig kerekén háromezerszer startolt, összesen kilencszáz órát töltött a levegőben és közel százezer kilométert repült. Ez a távolság az Egyenlítő két és félszeresének felel meg. A fenséges asszonynak még nincsen pilótavizsgálója, de nagyszerűen ért már a gépezettséghez és nemsokára vizsgázik. A hat hónapos István főherceg is repülve tette meg nemrég az utat Brassótól Debrecenen át Mödlingig. A repülőgépet és az autóját a fenség maga vezeti, nevetve jegyzi meg:

— Nincsen pénzem arra, hogy soffört tartsak... Valamikor nem szerettem a tornát, most kitünő tornász vagyok, no igen... próbálja csak meg téli hidegben, vagy rekedő nyári hőségben, vagy kocsi alatt nézni az országuton, meglátja, hogy ez a legjobb torna...

Berlinben vizsgáznia kellett a szikratávíratásból. Nem akartak neki diplomát adni, pedig a vizsgát kitüntetéssel tette le. Azt mondták: a saját életének veszélyeztetése nélkül senki se képes arra, hogy gépet is vezessen és rádiót is kezeljen. Megmagyarázta az uraknak: „A két lábammal és a bal kezemmel vezetem a gépet, a fülemmel hallgatom a Morset és a térdeimen tartott naplóba a jobb kezemmel írom a naplójegyzeteit”.

nyakat,

émet, olmo
k. oladok.
N UCCA 34

elő ember
milyen hihe-
l elbeszél-
al. Nekünk,
bécénk van,
mondatok
éldául azt
ez azt je-
özött járok,
ággal, hogy
Ez a há-
zi hírre: le-
pítsák meg
most. És
att szinte
megállapít-
az én fel-
a világnak
Miképen?
Mondjuk,
ég történt
felett hó-
tudtam tá-
QTF jelet.
a választ:
t egyszerre
g adjam le
En enge-
cs, Buda-
antennájuk
és az an-
ba forgat-
a legéle-
egyik álló-
állapítani
hozzájuk
k a szög-
k, ott kell
y percen
nástól egy-
a választ:
usz kilo-
... Cso-
ó, ha ide-
tik ezt az
a levegő-

kereken
összesen
levegőben
ert repült.
títő két és
a fenséges
n pilóta-
ért már a
ára vizs-
rán főher-
nemrég az
át Mód-
az autó-
nevetve

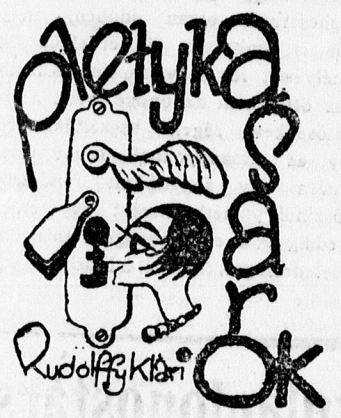
a, hogy
kor nem
títnő tor-
próbálja
agy rek-
ocsi alatt
meglátja,

ellett a
akartak
a vizsgát
mond-
zélyezte-
s arra,
rádiót is
az urak-
bal ke-
t, a fü-
tet és a
a jobb
gyzetei-

met". Fejcsóválva kiadták a diplo-
mát.

A villa, ahol laknak, nem a saját tulajdonuk, bérlik. Az ebédlőn és a szalonon kívül egy hálószoba, meg egy gyerekszoba. Ezekben majdnem mindig van vendég. Legutoljára itt lakott Mária román királynő. A nőrszón kívül csak egy inas, meg egy szakácsnő van, de alkalmas volt megfigyelni, hogy Ileana fenséges asszony maga is megfordul a konyhában, hogy utána nézzen az ebédnek.

Amikor elbucusztam tőlük, mind a ketten kikísértek a kapuik és boldogan rázták meg a kezemet... És én a korai tavaszi napsütésben nem tudtam másra gondolni, csak arra, hogy ebben a csöndes villában egy nagyon boldog, nagyon szerelmes emberpár örül az életnek... Mosolyogva, boldogan és zavaró fellegek nélkül... Ez a villa valahogyan nem illik bele a Habsburg-históriába...



Drága Fincikém! Ha egy hét jól kezdődik, biztos, hogy jó lesz a vége is. Ez a hét pedig ugyancsak jól kezdődött a hétfői nappal, pontosabban ennek a napnak estéjével, mely az Angol Királynőben zajlott le. Itt rendeztek ugyanis az első bált, melyet hölgyek rendeztek. Még pedig kitünően. Némelyik rendezőnek bizony már szép praxiszja volt a bálozás terén és így sikerült a férfirendezők összes műhelyeit kilesni és egy gikszerből mentes nagyszerű mulatságot rendezni. Ha volt valami gikszer ezen az estén azt csak férfi követhete el. Amint, hogy el is követte. A baj ott kezdődött, hogy anyagi helyzete nem állt egyenes arányban lángoló szerelmével. És bármennyire is szeretett volna egy üveg pezsgő által némi előnyökre szert tenni — nem tehette. De a sers nem azért ad az embernek barátokat, hogy egy ilyen bagatell kis ügyben ki ne segítsék. Ha ez — mint jelen esetben — nem is mindig jószántukból történik. Tehát a barát pezsgőt rendelt magának és rut önzésében fel is hajtott rögtön egy pohárral. Többet sajnos, nem ihatott, mert mire felocsudott, a szerelmes ifju már messze járt a felbontott üveggel és éppen akkor koccintott szíve hölgyével. Korútnet.

Az a bizonyos fess barátnőnk, aki tolettjeivel annyiszor dönti barátnőit a legsárgább irigységbe, a napokban újra egy újdonsággal jött ki. Egy Békés Lajos-féle nagyszerű fazonú kötött ruhával keltett feltűnést az uraknál, irigységet barátnőinél. A tipp bövetésre méltó.

Fincikém, mit gondolsz, hova rohangál másfél méteres léptelével ifju arisztokratánk, olyan kitartóan, mintha távgyalogló bajnokságra trenirozna? Annyit elárulhatok neked, hogy hihetetlen távolságokat kell mindennap beletutnia, hogy kötelezettségének min-

denütt eleget tehesen. Napi teljesítményeiről csak úgy lehetne fogalmunk, ha egyszer taxamétert kötne a lábára.

Nem minden meghatottság nélkül írom neked ezt az utolsó farsangi levelet. Ha meggondolom, hogy megint elmult egy farsang a fejed fölött Fincikém! De ne busulj, amint nem busult az az apa sem, aki egész télen együtt bálozott a fiával és igazán nem tudnám megmondani, melyiküknek volt nagyobb sikere a parketten.

A farsangnak ugyan kedden hivatalosan vége van, a mulatságoknak azonban nem egészen. A cigarettáról se szokik le az ember egyik napról a másikra, így egészségünkre is káros lenne egyszerre abbahagyni az éjszakaiást. Ezek a szempontok vezérelték a tizenhárompróbas bálrendezőt, Dömsödy

Tusit is, hogy a Kadarka estét farsang utánra hagyja. Ez lesz a happy-end. Még az az érdekessége is meglesz, hogy a Fehér szalonban rendezik. Ez lesz a bál a bárban.

És utoljára Fincikém, egy tanulságos kis történet. Sokat tanulhatsz belőle. Színhely egy nagy estély. Szereplők öt férfi, akik csak nagyon felületesen ismerik egymást, de a téma pillanatnyilag összehozta őket. Nőkről beszélgettek, illetve a nőről. Természetesen név nélkül, ugyanis ez még éjjél előtt volt. Az első számú ur halank magyarázta, hogy egy szelid, puha, odaadó kis asszonyt szeret. A második egy forróvérű démonról beszélt, akit imád. A harmadik egy mimózálelkű, érzékeny kis dámát tüntet ki szerelmével. A negyedik egy fiús kis ördög hálójába került, míg az ötödik egy

álmodozó szép asszonynak szokott verseket felolvasni. Ha itt abbahagyták volna a beszélgetést, jobban mondván az ivást nem maradt volna a szép asszony — öt szék közt a pad alatt. Mert Fincikém ez az öt ur tulajdonképpen egy asszonyt szeretett. Ez még, ugye nem lett volna baj? A baj az volt, hogy ez ki is sült. Örökké fogom sajnálni, hogy nem tudtam megörökíteni azokat az arcokat, amikor rájöttek, hogy a szép asszony nagyszerű taktikával mind az ötőjüket az orruknál fogva vezette. Azóta ők, ötven elválaszthatatlanok, a szép asszony pedig folytatja tovább kisdéd játékait. De másokkal.

Fincikém meg ne próbáld, ettől óva int szerető barátnőd
Pletykássy Klarissz.

A város gyümölcsfa-oltványokkal segítsen pótolni a Boldogkert népének talajviz miatt kifagyott 2500 gyümölcsfáját

Apró kivánságok teljesítésével, alig valami költséggel sokat lehetne segíteni a boldogkertiek sorsán. -- Ahol kiolvastja a kutat az, aki inni akar

Debrecen 27.000 lakosának, a kertészek és telepek adózó népének jogos panaszainival, jogos kivánságaival foglalkozunk már hetek óta és a legszélesebb körben keltettük fel az érdeklődést azok iránt a problémák iránt, melyeket a külsőségeken lakók érdekében indított akciónk során fevetettünk. A nagy általánosságban vázolt kivánságok és panaszok publikálása után sorra vettük a nagyobb külsőségi településeket és részletesen soroljuk

fel, milyen feladatokat kell elvégezni, milyen segítséssel lehet a hatóság az adózó kertészi és telepi lakosok javára. Legutóbbi vasárnapi számunkban az egyik legnépesebb kertésznek, a Homokkertenek a kivánságait tolmácsoltuk lapunk hasábjain, rámutatva a kivánságok jogosságára. Szóvátottuk részletes tudósításban a Monostorpályi ut és a Pércsi ut által határolt területen fekvő hét telep ügyét-báját is.

1500 ember nyomoruságos utja szeméttlerakodón, vasuti vágányon át

Most az egyik legrégebb kertésznek, a Boldogkertnek a dolgairól írunk. A pályaudvar mögött elterülő, közel két kilométer hosszúságban kiépült, hatalmas kertről van szó, melyben közel 1500 ember él. Derék, dolgoz, szorgalmas emberek, akik kertjeikben munkálkodva, igen szép eredményt értek el a gyümölcsstermésztés terén is.

tik a szabad szemétrakás mellett.

Érdekes, hogy a szeméttől egy méternyire halomba hordva vannak a régi téglák, de senkinek eszébe nem jut, hogy szeméttgyűjtőt csináljon belőlük. A kertbe vezet út további részén néhány szekér szemét van még elszórva a pályaudvari magas töltés oldalán. Ugyálszik, hogy lelkiismeretlen fuvarosok a szeméttel nem hordták a messze fekvő szeméttelre, hanem ott borigatták ki, ahonnan — különösen a nyári időkben vigan

hordja majd a szeméttel porhalmazt a szél a pompásan parkirozott Csolnakázó-tóra.

A kertbe vezető útról szólva, ki kell jelenteni, hogy tulajdonképpen nincs is ut.

A gázgyár nagy kőkerítése és egy a kőraktárba vezető vágány közé ékelte, sálakos területet használnak gyalogutnak a kertiek, ami azt jelenti, hogy ha tolatnak a vágányon, akkor nem tudnak a gyalogosok közlelni az uton, mert más ut nem áll rendelkezésre.

A kert vezető polgárai, élükön a hármaskerti elnökkel és Reisinger József kertgazdával nagy buzgalommal, évek hosszú sora óta dolgoznak, hogy a kertészi lakosok érdekében minél több eredményt tudjanak felmutatni. Kérvényeket küldtek a város polgármesteréhez és a maguk erejéből is igyekeztek, hogy minél kevesebb panaszra legyen ok a Boldogkertben, melynek lakói megérdemlik, hogy panaszukra ne legyen okuk és valóban boldogok legyenek.

A kipusztult eperfák helyébe újakat kell ültetni a Boldogkert selyemhernyó tenyésztői érdekében

Reisinger József, az agilis kertgazda elyanaszolta, hogy nagy sérelem érte a Boldogkertieket és környéki kertek lakóit is azzal, hogy a dusan fejlődő

eperfák nagyrészt kivágták és engedték kipusztulni. A kertészekben nagyon szépen fejlődött a selyemhernyótenyésztés éppen az eperfák közelsége

miatt. Szépen jövedelmezett a selyembubó, de ettől már elesetek a lakosok, nincs eperfa elég a közelben. Az volna most a kivánságuk, hogy az utakat fásítsák végig eperfákkal, hogy hozzákezdhessenek újra a selyemhernyótenyésztéshez. Az utak szempontjából is fontos a faültetés, mert

a sáros időkben a szekerek felhajtának a keskeny gyalogjáróra, rongálják és besározzák azt. Ha végig ültetik a gyalogjárók menté fákkaal, akkor a közvetlen szekérutról nem tudnak felhajtani a kocsisok.

SEM KOCSI UT, SEM GYALOGJÁRÓ

Az utakkal, mint minden külsőségi területen, a Boldogkertben is sok baj van. Kövezett kocsiut nincs sehol. Az Uszó-, Csolnak-, Borzsovay- és Lovász utcákon még gyalogjáró sincs. Itt lenne már az ideje, hogy a város végre gyalogjárót készíttessen, ha már beszedi a nagy közadókat a lakosoktól. A kertészek lakói nem ragaszkodnak kövezett gyalogjáróhoz, megértik ők a mai nehéz viszonyokat és egyelőre csak azt kérik, hogy salakozzák a gyalogjárót. Nem is kerül nagy pénzbe,

közel a gázgyár, ahol vagon-számra gyűl hetenként a salak,

nem ütközik nehézségbe a széthordása. Kevés munkával, kevés áldozattal elérhető lenne, hogy ne legyenek bokáig sárosak az utak.

A világításról szólva, az a kivánsága a lakosoknak, hogy a Bégány utcán és a Tutaj uccán egy-egy lámpát szereljenek még fel.

A Bégány ucca elején lévő kő-kutnak a karja hetekkel ezelőtt letört, hiába szólnak, nem csinálták meg még.

A kutnak nincs fagycsapja sem és ha hidegebb az idő, hát aza furcsa látvány fogadja az arra járókat, hogy guggolnak a közut körül és

szalmát égetnek a tövén a vizre várakozók.

Ha felmelegszik a vascsó és kiolvad a jég, hát van nagy öröm, de ha kihűl a csó és befagy a kut, kezdődik előtől az egész. Természetes, hogy a hi-

Öröklakások

2, 3, 4 szobásak a város központjában épülő III. em. társasházban előjegyezhetők. Értekezhetni délután 3 és 5 között

DAVIDHAZY KÁLMÁN
Építésmérnök, k. n. k.
Füvészkert ucca 9. szám.

deg szélben, viharban nem kellemes mulatság az ilyenfajta tüzrakás és

egy fagycsap alkalmazása megóvna az embereket a kínos várakozástól

s különösen a gyermekek nem lennének kitéve veszélyes megfázásoknak.

Panaszkodnak a kertészek, hogy a Borzsovay uccán van egy közút, de nincs benne szivattyú. Azt mondják, hogy a kut vize jó, csak egy szivattyú beállítása kellene és sok embernek könnyebbé tennék a vízhozást, közelebb kapnák a kútát.

Mint minden külsőségi területen, úgy a Boldogkerten is, ott ahol arra szükség volt, új uccaneveket adtak és új házszámzásokat rendeltek el. A városi közgyűlés határozatát végre is hajtották, elkeresztelték jó magyaros névre az uccákat, de elfelejtették az uccaneveket feltüntető táblákat elhelyezni és elmulasztották a házszám-táblákat is kiszögezni. A lakosok maguk költségén látták el bádogtáblával házaikat, hogy legalább számolás legyen, ha uccanévtől nem is lehet fel. Ha idegen vetődik a Boldogkert néhány uccájába, nem találja meg a házszám után, uccanévtábla után a keresett helyet, csak a személyes utbaigazítás segíthet. Szükséges lenne, ha a megfelelő táblákat elhelyeznék és gondoskodnának, hogy megtörténjen a rendszeres házszámzás is, természetesen nem a lakosok terhére.

Szóba került a kertészi lakosokkal folytatott beszélgetés során az a nagy veszteség is, amely két évvel ezelőtt érte őket.

A nagy hidegben 2500 gyümölcsfa, különösen sok barackfa pusztult el azért, mert nem volt megfelelő csatornázás, nem volt levezetés a talajviznek.

Most már ezen segítettek, megvan a jó csatorna, amely a Csolnakázó-tóba vezeti le a felesleges talajvizet. Kívánatos lenne, ha

a város az érzékenyen sújtott boldogkertieket hozzájuttatná gyümölcsfákhoz.

hogy a szép gyümölcskultúra ismét felvirágozzon. A városi kertészet immár messzeföldön híres faiskolája segítségével lehetne a kertészek lakóinak, hogy kipusztult, megtizedelt gyümölcsöskéiket ismét betelepíthessék. Ha nem is ingyen, de méltányos olcsó áron adhatnák a gyümölcsfákat a fagykarsújtotta kertészek lakóinak.

Bence Mihály.

— Uzsoráért elítélt házaspár. Török János berettyóújfalui kiscsajda és felesége két évvel ezelőtt több gazdálkodónak terményt adtak kölcsön 20—25 százalékos kamattal. A házaspár ellen uzsora miatt eljárás indult és a debreceni törvényszéken pénteken tartották tárgyalást az ügyükben. A tárgyaláson kiderült, hogy az adósok még ma is tartoznak és kamatot sem fizettek egy év óta. A bíróság a házaspárt, tekintettel az enyhítő körülményekre, enyhe büntetésben részesítette. A férj 30 pengő, az asszony 20 pengő pénzbüntetést kapott uzsora vétségé miatt.

ASSZONYOKNAK

Rovatvezető: H. FARKAS ILONA.

Jegyzetek a divatról

HAZI DIVATREVÜ.

Divattudósításainkat eddig mindig a párisi divatcázárok ellenkezését nem tűrő napi parancsaival kezdjük. Chanel, Lelong, Paton, Schiaparelli ezt és ezt parancsolják tavaszra a világ asszonyainak.

Mai divattudósításunk egy egészen intim, debreceni, egymásközt szinte házi divatrevünek számítható eseményről számol be. Olyan divatrevüről, ami nem volt hivatalos bemutatója egy szabó cégnek sem, de amelyet a bennünk erősen ébredő lokálpatriotizmus büszkén emlit meg.

A mai rossz viszonyok között, akár mennyire paradoxonnak hallatszik, a jó öltözködés nem a zseben mulik, de igenis, különösen ha női ruhákról van szó, mindenekelőtt a jó izlésen.

És az a néhány egészen hívós és izléses toiletté, amelyet vasárnap este a Guglielmetti hangversenyen láttunk, megérdemli, hogy megemlítsük.

Nagyon érdekes és nagystíli volt egy fekete csipkeruha, amit a koncertterem bejáratánál láttunk egy hölgyön, aki egész este viselte fekete belépőjét, amire nagy csokor ibolya volt erősítve. Jobboldalt erősen behuzott kalapja egészen párisias volt.

Feltűnően szép volt egy finom halványlila toiletté, ezüst szandállal. Ezt azért is említjük meg, mert a divatos lila szín nem tud általános lenni, hiszen a legritkább nőnek áll jól. Ez az a szín, amit viselni kell tudni és a szép halványlila pelerines ruhát tulajdonosa kitünően viselte.

A hangverseny szünetjében és később lent az étteremben feltűntet keltett egy hosszú fekete toiletté, ciklámendila válldiszitással és széles ciklámendila selyem övvel, ami hosszan alánulott deréktól. A szűk szoknya két oldalt hasított volt, amiből tánc közben raffináltan villant elő két karcsu lábszár ezüst cipőben.

Láttunk egy ruhát, amiről még a férfi ellenvélemény sem tudott rosszat mondani. Fekete toiletté, rózsaszín hosszan lehulló övvel, kitünően állt platinaszöke haja viselőjének. Hangverseny után az étteremben, táncnál levetette belépőjét és a hófehér hát dekoltázsos csillagszerűen futott össze a ruhát tartó pánt. Hosszan lebegő zsorzette zsebkendőjével egészen virágszerűen hatott.

A hangverseny első felét hallgatta csak végig egy hölgy, akinek a toilettje nyugati értelemben is díjat érdemel. Fekete lakk, magasan zárt, hosszú ujjú földig érő toilettet viselt és őszintén szólva, egészen titokzatos, hogy Chanel tavaszi divatbemutatójának a nagy meglepetése: a lakk anyag, valuta zárlaton és határvizsgálaton keresztül, hogyan is juthatott el máris Debrecenbe?

AZ ÚJ FRIZURA.

Antoine, a párisi nagy fodrász, akinek különöségeiről, neuraszténiájáról és kitünő fizurakreációjáról rengeteget beszéltek már 1933 tavaszán, olyan frizurameglepetéssel szolgált, ami nem is meglepetés! A divatos frizurát az 1818-as dívat szerint képzeli el. Természetesen ez az új hajviselet nem olyan komplikált, minc dusan telítve drótozott hajbetéttel, mint anyáink korában. A tavaszi divat a haját baloldalon mélyen vezetett választékkal két oldalt simítja. Lágy nagy hullámok-

ba süttve, valamivel hosszabbra növeszti a szokásosnál. A jobboldalon behuzott kalapok, sapkák alól gyakran, mint multszázadbeli édeskés képeken, loknik hullanak elő, de ezt igazán csak bakfisok, a tizennyolcadik születésnapjukig bezárólag viselhetik. — Estélyi ruhákhoz Antoine parókat parancsol a világ hölgyeinek. Ezek a parókák fémes hatásúak, arany, ezüst, bronz és flitter tónusokban. Az estélyi ruhákhoz, éppen úgy a nagy délutáni toilettéké, strasz és email hajcsattok, fésűk kötelezők (mondanunk sem kell, hogy csupán Antoine szerint).

AZ OTTHONI SZÉPSÉG.

A bálterem, vagy az esti éttermek ünneplő hangulata, a gyöngyszínű előnyös világítás és nem utolsósorban a kozmetika a nő szépségét kihangsúlyozza! De a legkisebb túlzás, valamivel több ruza, kevésbé több arcemil a megengedettnél, vagy vastagabb puderréteg, olyanná változtatja a különben üde arcot, mintha merev szinpadli lárvá lenne. Vannak nők, akik „nappali szépségek” és akik „esti szépségek”. Nők, akik otthon szépek, bájosak, viszont a nagy tolettben és smink alatt mintha szomorú kis hamupipókák lennének. Viszont rengeteg azok-

nak a nőknek a száma, akiket a smink és nagy toiletté megszépsít, stilizál, ünnepiesen széppé varázsol.

Az egy estére kikészített szépség nem a családnak, nem az otthonnak szól, ezért az igazi nő életében nem is jelenthet annyit, mint az ő igazi szépsége a négy fal között, minden smink, minden ráaggatott hazugság nélkül. A lány és az asszony otthoni szépségére éppen úgy kell törekedni, éppen olyan kötelesség a családdal szemben, mint ahogyan a dolgozó nő üdén kíván mutatkozni a munkahelyén és a társaságbeli hölgy az esti kikészítettségében.

◆◆◆

Asszonyoknak rovat postája

Február végén. Hölgyismerőseimnek elküldtem az ön ajánló levelét néhány sorral együtt. Tessék nála érdeklődni a válasz után. Telefonon érdeklődjön, hogy mikor utazhat ki a tanyára.

Allandó előfizető. Abban az időben nem szoktam bent lenni, majd alkalmat keresek, hogy egy bizonyos napon felkereshessenek olyan időben, amikor Önök is szabadok és érdeklődésükre személyesen fogok válaszolni. Különben ez az ötlet nem az önöké, a szerkesztőségben régen beszéltünk róla, hogy az Asszonyoknak rovat olvasói számára egy fogadóórát rendezzünk, valószínűleg kéthetenként egyszer. De ez eddig sok elfoglaltságom miatt nem volt lehetséges. Szíves üdvözléssel.

Nem jó a kincstár tulajdonostársnak, mert nem fizeti az adót s azt is a társtulajdonoson hajtják be

Az adóbehajtások legfurcsább vadnajtása

Furcsa dolgok történtek manapság a szigorú adóbehajtásokkal kapcsolatban. A sok furcsaság közül bizonyára számot tarthat az érdeklődésre az alábbi eset:

Egymással vadházasságban élő férfi és nő egy hosszú élet keserves munkájával szerzett annyit, hogy öreg napjaikra itt, Debrecenben egy kis telket vásároltak s azon egy még kisebb házat, jobban mondva viskót építettek. Ebben a házacskában morosolták le napjaikat, míg végre mindketten elköltöztek ebből az adóval terhes, szomorú világból abba a világba, ahol már senki sem bánat senkit. Egy közös gyermekük maradt, aki törvényeink szerint anyja után törvényes örökös, ám atya után örökösödési joggal nem bír, mint törvénytelen gyermek. Ez a fiugyermek tehát az említett kitéleknek örökölte anyja tulajdonát képezett fele részét, míg az atyai fél részt a kincstár magának igényelte és meg is kapta, mivel az elhaltak törvénytelen gyermekén kívül más hozzátartozója nem maradt s ilyen esetekben, vagyis örökösök nem létében a királyi kincstár örököl.

A fiu anyjától örökölt fél részt nyomban el is adta s most az a helyzet, hogy fenti kis teleknek és háznak felerészben a királyi kincstár, felerészben pedig ezek a vevők a tulajdonosai. A vevők az adókat és egyéb közterheket a megvett fél ingatlan illetően, pontosan rendezték s mégis egyszerűen csak egy szép napon szigorú ukázt kapnak az adóhivataltól, hogy a ház és telek adóit azonnal fizessék be, mert ellenkező

esetben végrehajtást vezetnek ellenük. Megdöbbenve szaladtak fel a városi adóhivatalhoz, ahol azt a felvilágosítást kapták, hogy mivel a tulajdonostárs nem fizeti adóját, az egyetemlegesség elve alapján rajtuk, a fizetőkön hajtják be azt is.

Itt jön aztán a bökkenő: a tulajdonostárs, a kincstár nem fizet adót, tehát behajtják tulajdonostársán, az adófizető polgáron azt, ami pedig emert semmi körülmények között sem terheli.

Az eset humorához járul még az is, hogy erre a körülményre hiába hivatkoztak a szerencsétlen adófizető polgárok a városi adóhivatalnál, semmit sem tettek ügyükben, sőt azt mondták, hogy az adót minden körülmények között behajtják rajtuk s nem vettek maguknak annyi fáradságot, hogy meggyőződjenek fentiekéről, holott az igen könnyű lett volna, mert azt a birói hagyatékátadó végzést, mely szerint a fél ingatlan a királyi kincstár örökölte, az adóhivatal részére is szabályszerűen kézbesítették.

Nehéz kenyér, ha az embernek a kincstár a társa...

Házartási alkalmazottat?

keres!

A leggyorsabban a Független Ujság apróhirdetése útján találja meg.

Egy magyar fiu, akiből nemzeti hős lett Amerikában

Az amerikaiak még most sem tudják, hogy Gundel János, Minnesota megmentője, magyar volt — A Sioux-háború hőse alapította a „Balaton” várost és sirján minden évben kigyulnak a halás amerikaiak emlékgyertyáscskái

Sok árva magyar sir van szerte szórva az Egyesült Államokban.

Vannak magyar sírok, amelyekre ma még magyar kezek ültetik a virágot, vannak régi sírok, amelyeket az emlékezés kikapart a feledés homályából, de hány ezer magányos sírhant van, amelyek létezéséről senki nem tud?

Vannak sírjaink, amelyek lehorpadtak, amelyeknek a tetején újra kalászkok virulnak és amelyeket sem megtalálni, sem keresni nem fog senki soha többé.

És van egy sir, egy magyar sir, amelyen emlékezés napján egy halás amerikai város még ma is gyertyákat gyújt, de amelyről ott senki nem tudja, hogy magyar csontokat foglal magában.

Es amelyről magyar emberek nem hallottak és nem tudnak, dacára elhunyt testvérünk nagyszerű fejfájának, amelyhez hasonló magyar ember fölé nem emeltek az Egyesült Államokban.

Egy város neve képezi a sírfeliratot a Gundel János fejfáján és amíg buzakálás terem a Rev River áldott sikságán, addig állni fog „Balaton” Minnesota állam dényugati csücskében.

A város a mi elköltözött honfitársunk hagyatéka, a város neve az alapító fejfája.

*

Nyolcvan évvel ezelőtt Minnaha földjén fehér emberek még nem laktak.

Akadnak vadászok, akik a felső Mississippi rengetegjébe felvetődtek és St. Paul helyén már állt egy pár viskó, amelyek legnagyobbikában a Hudson Baynek volt virágzó cseresznye.

Indián-francia félvérek laktak leginkább a vidéket, akik tavasz végén tömegesen jöttek St. Paulba, hogy a télen át elejtett zsákmány kikészített bőrét eladják.

Ezernyolcszázötven tavaszán volt olyan nap is, amikor egyszerre tíz ilyen vadász jelent meg a „városban”, amelyek ma háromszázezer a lakossága.

Ezek beszélték, hogy itt-ott már fehér emberekkel találkozunk, hogy a mormonfutás megfáradt és hitehagyott hulladékai néhol belevágták az okeszarvát a szűz földbe, hogy nyugtalan német emberek húzódtak fel Wisconsinból, ahol akkor a tizenkét dolláros földet már drágálták.

Három indián törzs tartotta a vidéket birtokában és Minnesota örökös csatater volt, a Chippeway, a Dakota és a Sioux közt.

A Washingtonban lakó nagy fehér atya katonáit Pahya Goonsey, a Chippeway törzs Napoleonja három évvel ezelőtt alaposan megverte és a békekötés eredményeképpen a Winnebago rezervációt „örökre” átengedték az indiánoknak.

A vörös Napoleon azonban 1850-ben nem élt már és amíg az indiánok az örökségen egymás között marakodtak, a rezerváció tisztárait kezdte feltörni a fehér ember.

Hanem hát akkoriban a fehérek nem nagyon érezték még ott magukat biztonságban.

Csak a német forradalmak kiüldözött menekültjei, a mormon renegátok bujdosó szökevényei voltak rá hajlandók,

hogy a harcias indiánok közt keressenek otthont maguknak.

Mikor 1852-ben a Red River Valley-ban csoda történt, még legfeljebb háromszáz fehér ember ha farmerkodott a vidéken.

A csoda abból állt, hogy a szűz prairie föld abban az esztendőben hetven bushel búzát termelt akoronként.

Hetven bushel búza! Nosza felkerekedtek Illinois, Ohio farmerjei és nekivágtak az ekhós szekerekkel a nagy vadonnak, hogy a prairie földjét elérjék.

Jött a yankee, a hirhedt és a könyörtelen yankee, hogy tízezer holdakat, százezer holdakat zsaroljon ki magának a fiatal államtól és hozta maga után az orosz mennonitát, a svéd menekültet, a norvég menekültet, akiknek a földet huszszorosan árón eladhattak.

A földek ára tíz dollárra, husz dollárra, száz dollárra, végül háromszáz dollárra emelkedett akoronként és a prairie végtelen sikságán álmvárosok saroktelkeit méregették.

Műlhomos volt mindenki az államban, fantasztikus városokat építettek, azokban hatalmas bankokat alapítottak papíron és a telkeket ezekben a városokban husz-harmincezer dollárjával vesztegették.

A fiatal állam törvényhozása megszüdült, vasutakat gründoltak, a vasutaknak olvasatlanul szavazták meg a milliókat és a végtelenné látszó prairie földből a holdak ezreit adták a kalandor szerencselovagok.

Egy nemzet ment tönkre, mikor a Minnesota-láz összeomlott, mert természetes, hogy a nagy álmot az északi szél egy napon elsöpörte.

Mikor a láz elérte a tetőpontját, mikor az egyre özönlő pionerek már a Dakota területekre is behatoltak, mikor minden közhajítványra egy „város” uccáit és telkeit cövekeltek, egyszerre csak megjelent a vidéken a — kabóca.

1856-ban a féltermést, 57-ben az egész termést lerágták a szöcskék és abban az időben a pionerek huson éltek.

A legeelő nélkül maradtak sovány bufalok csontjait szopogatták és a saját teheneiket és lovaikat ölték le, hogy az ötvennyolcas új terméig valahogyan kihuzhassák.

Minnesota történetírői azt jegyzik fel ezekről az esztendőkről, hogy Darwin híres elméletét abban az államban kitapaszthalhatták a gyakorlatban.

T. i. az erők megmaradtak, a gyöngék, akik az éhséget nem bírták, elhulltak. Ötvennyolcasban a háromszáz dolláros földet husz dollárjával kínálták, a saroktelkekről senki nem tudta már, hogy melyik buzatáblának melyik sarkában voltak kijelölve és a lánnapok milliommisai busan és józanon szántogattak az üres rónákon, ahol egy-két év előtt hatalmas városokat álmodtak és cövekeltek.

A prairie szűz földje hűséges maradt a pionerhoz.

Új tavaszok jöttek és új terméseket arattak.

Két-három év izgalmas nyara a „városok” uccáit újra betakarta kalással és a lánnapok sebei mindenfelé behégedtek.

A földből épített sár-házak helyén már itt-ott szép faházakat emeltek, Mankato városnak már ezre fölé volt a lakossága, mikor hatvankettőben új csapás szakadt a Winnebago rezerváció népére.

A Sioux törzs fellázadt és azt követelte, hogy takarodjék ki a vidékről a fehér ember.

Hogy hagyja ott a földjét, a házát, a keservesen megalapított otthonát és adja vissza az indiánoknak, ami törvényesen az övé volt.

1862-ben a Sioux indiánok fellázadtak és az útközetek után vörösre festette a vér a Red River vizét. Két éven át lángban tartotta a völgyet az indián lázadás, amelyben eleinte a szövetséges kormány nem akart résztvenni.

Jog szerint igaza volt az indiánoknak és Washington nem engedhette meg magának, hogy a szerződéshezűgő pionert rendszer katonasággal támogassa.

A csődben levő állam állami katonákat küldött a farmerek védelmére és annyi fegyver volt egy-egy pioner farmer házában, ahány családtag képes volt rá, hogy a fegyvert elsüsse.

Ebben az időben találkozunk Gundel Jánosnak a nevével.

John Gundel 320 hold földön gazdálkodott a Red River völgyében, mikor az indiánok fellázadtak.

Nem tudta senki, hogy honnan jött, nem kérdezte senki, hogy melyik nemzetség adta Amerikának.

Akkoriban nem volt divat, hogy az emberek származását és multját idegenek kutatgassák.

Akiknek keleten szükek lettek a határok, azok egyszerűen nekivágtak a nyugatnak.

Akiktől London meg akart szabadulni és akiktől a börtön kosztját sajnálta, azokat egyszerűen futni hagyta, sőt utasította a futásra, hogy az új ország új alkalmat adjon a számára.

Francia kommunisták, német forradalmárok, magyar menekültek, akik a multat felejteni akarták és akik azt kívánták, hogy őket is felejtsek.

Az európai nagy városok uccáinak a leányai, akik második, harmadik, hatodik feleségnek jöttek a mormonokhozés akik nem óhajtották volna itni, hogy London és Liverpool uccáin a szerelmet árulják.

Meg lehet érteni, hogy ez a furcsa és kevert nép békében hagyott mindenkit, hogy a kíváncsiság akkor is rossz izlés volt és így érthetjük csak meg, hogy John Gundel származása felől nincsen semmi feljegyzés.

Mert azonkívül aztán olvashatunk róla eleget a Minnesota Historical Society (Minnesotai Történelmi Társulat) könyvtárában.

Gundel János az elsők közt volt, akiknek a házát a Sioux indiánok felégették, akinek a feleségét és kisfiát a megvadult rézbőrűek meggyilkolták.

És attól kezdve Gundel nem ismert csak egy célt az életében.

Gyilkolni, ölni a vörös embert, az indiánt.

Egy ideig az állam katonaságában har-

colt, ahol hadnagy volt, de a katonaság harcmodorával nem tudott kibékülni.

Akármiyen fegyelmezetlen volt a katonai tábor, mégis megtörtént, hogy egy indián bandát élve is elfogtak.

És ezzel John Gundel nem tudott kibékülni.

Mert ő azt tartotta, amit akkor vele hitt és vele vallott az ország minden pionerje. Hogy „csak a halott indián jó indián”, nem szabad hát életben hagyni egyet sem.

Ha hinni lehet a Historical Society feljegyzéseinek és azt hiszem, hogy nincs okunk abban kételkedni, Gundel egymaga, saját kezével legalább kétszáz Siouxot küldött a másvilágra.

Szabad csapatot alakított azokból, akik hozzá hasonló csapást szenvedtek el az indiánoktól és ez a csapat lett a réme és rettegése a rézbőrűeknek.

Foglyot ők soha nem ejtettek, kegyetlenebbek voltak a Siouxoknál és a legnagyobb részük talán nekik volt abban, hogy két év muiva a békét Washingtonban ismét megkötötték a Sioux-okkal.

Minnesota állam Gundel érdemeit elismerte.

1920 hold földet adott neki ajándékba és 1865-ben John Gundel újra megnősült és újra a földjét szántotta.

Fegyvertársai ott akartak letelepedni mellette, mert a megkötött béke dacára nem tudtak hinni az indiánoknak és Gundel az ajándékba kapott földből 320 holdat átengedett „város”-nak, amit ő maga Balatonnak keresztelt.

A „város” szélén egy kis tó volt, oda építette Gundel a lakását és mikor 1891-ben meghalt, már volt vagy 150 lakosa Balatonnak.

A birtokát a barátainak hagyta, akikkel együtt harcolt az indiánok ellen és akiknek soha nem mondta meg, hogy honnan jött ebbe az országba.

Tavaly a város neve elvitt hozzájuk és akkor tudták meg, hogy van valahol egy Magyarország és hogy más Balaton is van a világon.

Ha ő Gundelra gondoltak és ha a származását találgatták, akkor csak azon vitakoztak egymás közt, hogy Oroszország vagy a skandináv államok valamelyike adta-e a város alapítóját a Nyugatnak.

Balaton mai lakosságát nem tulságosan érdekelte, mikor megmagyaráztam nekik, hogy Gundel feltétlenül magyar volt.

Az ő számukra a halás pioner amerikai volt, a vad nyugati fia, a nagy nyugati egyik megalapítója és csak mint ilyenre akarnak ráemlékezni.

És amikor Decoration Day (Emlékezési nap) estjén a Gundel sirján a gyertyák kigyulnak (mert Nyugaton még gyujtanak gyertyákat este a temetőben), nem a magyar kalandort, hanem az amerikai pionert akarják meggyászolni.

Csak a város mentén fekvő tavacska tünt fel előttem magyarnak és abba dobtam azt a pár szál virágot, amit a Gundel János sirján akartam szétszórni.

Ugy éreztem, hogy a sirban John Gundel, a Sioux-háború hőse és a Nyugat pionerje van eltemetve, Gundel János magyar testvérem szelleme pedig ott tartózkodik abban az idegenbe ültetett kis Balatonban.

(HIMLER MARTON.)

KÁVÉHAZBAN
ÉTTEREMBEN
CUKRASZDABAN
BORBÉLYNAL

kérje

a Független Ujságot

Egy apróhirdetés egyszeri közlése 10 szög, két reggeli lapban, hétköznap 50 fillér, vasárnap 70 fillér. Vastag betűvel szedett szavak duplán számítanak. Üzleti hirdetésre más arifa. Felvilágosítással készséggel szolgálunk

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetéseket telvesz este 8-ig kiadóhivatalk: Ferenc József ut (Piac ucca) 49, telefon: 32-12 és 19-20; este 6-ig: Aczél antikvárium, Széchenyi ucca 2. szám és Vámosi Béla papirkereskedés, Színház-átjáró

Hálószoba, modern, eladó Vojtánál, Kut ucca 10. 1322

Szőlővessző, gyökeres és porbujtás olcsón kapható. Biró, Debrecen, Szávay ucca. 1251

Nagyon szép süllyesztős varrógép, jókarban, olcsón eladó. Vilmos császár körút 26. 1265

Vétel

Kutszivattyut 6 méter csővel megvételre keresek, Rosenfeld, Diófa u. 15. sz. 3647

Íróasztal, két fotel eladó, kisméretű jég-szekrényt vennék. Piac 89. Balázs. 3701

Fűszerüzletberendezés megvételre kerestetik. Kornhauser Adolf, Simonffy ucca 1-b. 3722

Egy 50-100 literes borszűrőt megvételre keresek. Korona vendéglő. 1286

Tejet keresek állandó hordásra üzletbe. Debreceni, Vigkedvű M. u. 25. 3700

Sok pénzt kaphat könyveiért. Grünmann Sándor, Piac 69. 357

Gazdálkodók figyelmébe! Csikóbőröket legmagasabb árban veszek Adler szücs, Battyhány ucca 2. 3654

Kifogástalan kerékpárt, kerékpár zálogcédulát készpénzért veszek. Baranyai 22., Dobozy-temető. 1275

Ellátás

Diákok elsőrendű teljes ellátásra felvétetnek. Pauchly, Battyhány u. 9. 1236

Elsőrendű házikoszt 1-1.20, kihordásra kapható, u. o. kézimunka függönyök, terítők, ágyszerítők, kávésbroszok eladók. Szent Anna 34. 1396

Oktatás

Naményi gyorsíró-, gépiróiskolában felnöttek kiképzése. Államérvényes bizonyítvány. Passage. Piac ucca 26-b. 1267

Zongorázni tanítók kezdőket és haladókat nagyon olcsón. Kivánatra magyar notát. Cim a kiadóban. 3686

Pénz

Biztos jövedelmet nyújtó üzlethez tőke kockázata nélkül társ kerestetik, 8-10.000 pengővel. Érdeklődéseket „Rentabilis” jellegre a kiadóhivatal továbbítja. 1622

Rádió

Rádió, hálózati 3 lámpás, hangszóróval alkalmi áron 50 pengőért eladó. Teleki 28., ajtó 2. 1319

Különféle

Betonozott száraz, földszinti, 30 négyzetméteres raktárhelyiség bérbeadó, butor beraktározására is. Hadházi ucca 5. 1268

Betéli társ 5-10.000 pengővel beléphet kereskedelmi vállalatba. Ajánlatot „Ingatlan fedezet” jellegre kiadóhivatalba. 1267

Két idős nő keres 2 szobás lakásba lakótársnót. Bethlen u. 52., kapuval szemben lévő ajtó. 1281

Gyermektelen házaspár takarításért lakást kap. Csillag ucca 96. 1334

Gyorstalpalóüzem Róza ucca 3. Városház épület. Férfi talpalás és flekk P 2.- Női talpalás és flekk . . P 1.60 Rendelésre férfi és női box cipők P 10.- Némethy. 3694

Értesítés. Épületüvegezést, gittelést, képeretkezést, régi keretek javítását és festését szakemberként és olcsón készíti, új építkezéseknek előnyös fizetés mellett dolgozik, tanulóit felvesz Tóth Gyula épület üveges és képeretkező. Bocskay tér 2. Népház mellett! Telefon 32-87. 3697

Maga nevetni fog... és mégis a legszebb ajándék egy szép hajfonat Boczántól, Hatvan u. 2. sz. 3713

Berger Alice varrodáját március 1-étől Miklós ucca 11. sz. alá helyezte át. Olcsó árainál megmaradok. 3714

Pénzestársat keresek hentes-, mészáros-üzlethez. Személyes közreműködés nem fontos. Érdeklődni e lap kiadóhivatalában. 3672

Pászka, frissen sütve kapható. Darabos kg-ja 50 fillér. Páskagyár, — Reáliskola ucca. 1295

Társat keresek 40 éve fennálló jömeneteli üzlethez 5-6000 pengővel. Cim a kiadóban. 1295

Kiégött villanykörtét becserelek. Knöppler, Hatvan ucca 2. 1586

Husfűstölés olcsón, kifogástalanul Zöldfa ucca 3. szám alatt. 1586

Autóját, traktorját motorkerékpárját javíttassa Postariknál, Nyil ucca 15. 813

Jelmezkölcsönzés! A legszebb női és férfi jelmezeket álarcos bála, vagy estélyekre kikölcsönzők jutányos árban. Megtekinthetők délelőtt 9 órától déli egy óráig Rákóczi u. 36. 876

Keltetőgépet (Marabut) kölcsönzők részese-désért, felesföldet adhatok, — Hirlapíroda, Széchenyi 6. 225

Korlátlan italmérésemet Mester u. 13. alól Késes u. 16. alá, volt Gazdag-féle helyiségbe helyeztem. — „Sárga rigó”-hoz címzett korlátlan italmérésemet megnyitottam. Kérem a közönség és ismerőseim, további pártfogását. 2060

Tökéletes, szakemberi, olcsó hó-, sár- és bőrcipő javítás! Diákoknak árkedvezmény! Mérték utáni cipők rendelésre jutányos áron, pontosan készülnek Bakónál, — Burgundia 2. (Csapó ucca sarok). 2060

A VÖRÖS FOLT

Írta: H. WILLIAM PEARY

(20)

Vécsey Leó fordítása

Csak most tűnt fel neki a vendégek viselkedése. Mint orvosnak, ismernie kellett az összes narkotikus szerek hatását, de az, amit látott, nem emlékeztette arra, amit tanult. A reakciók hasonlóak voltak, de mégsem egészen azt mutatták, amit a különböző mérgek elő szoktak idézni. Rejtély volt ez is, de ott a lezárt fülkében csak egy pillanatra jutott eszébe, más kérdések foglalkoztatták. Mit tegyen? Hogyan szabaduljon ki ebből a helyzetből?

Amint a sötétben elmerülve ült a pamlagon, erős ütés érte a lábát. Ljedtében felugrott és a közeli sarokban revolverrel kezében várta a támadást. Szörnyű pillanat volt ez. Néma csend volt, még a lehetetlent sem lehetett hallani.

— Állj! — szólt az asszisztens és szavai elfojtva, hörgésszerűen jöttek ki a torkán.

Semmi válasz. Percek teltek el így. Már vaktában löni akart, amikor pattant a pamlag rugója és tompa zaj hallatszott. Arra figyelt. Ujabb neszt hallott. Az orvos vigyázva előre lépett, jobb kezében a revolvért tartotta, baljával pedig tapogatózott. Ahol az előbb ült, selyemharisnyás lábfejet érintett. Közelebb ment és megnyugodott. Kissé szégyenlente magát. Az ájult nő görcsökhöz vonaglott és ő rugta meg az orvos lábát. A görcsök megismétlődtek, mind rohamosabbak, erősebbek lettek és kü-

nös, fájdalmas hang, hasonló az epileptikus hörgéshez, szakadt fel a nő torkán. A karjai és a lábai, mint merev gép rángatóztak, a törzse megvonaglott, sóhaj, sikoltást, artikulálatlan kiáltást hallatott. A zaj erősebb lett, a szomszéd fülkéből döngő neszt, fájdalomkiáltás, nyöszörgés hallatszott. A leány felugrott, élelet sikoltott, öklével a pamlagot verte, kezeit tördelte és hallani lehetett az ujjak és csuklók ropogását. Aztán végigzuhan a sezlónon, tagjai megrándultak és keresztben elnyulva, lecsüngő fejjel és lábakkal esett vissza tehetetlen kábulatába.

A doktor felemelte a leányt, végigterítette a pamlagon és megigazította a fejét. A roham elmúlt, a lélegzet szabályossá vált és jótékony álom tapasztotta be a nő szemét. A fülkében csend lett, csak a szomszédos páholyokból hallatszott még némi zaj és aztán ismét néma lett minden.

10.

Mélyet lélekzett az uccán.

Lassan, nagyon lassan teltek a percek. A tehetetlenség érzete az, hogy nem tudott a sejtéseken, a gyanun túl egy lépést sem tenni, hogy bezárva, tehetetlenül kellett várakoznia, csüggedtté, lehangoltá változtatta. Ismét gyengének, gyámoltalannak érezte magát. Fáradtság, kimerültség vett erőt rajta és csak félelme, a bizonytalanság tudata küzdött az álomság ellen. —

Fogalma sem volt, hogy mennyi idő telt el, órák, vagy csupán percek multak. Ott ült zajtól gondolataival, már nem akart semmi mást, csak szabadulni, minél előbb távozni innen.

Hosszu, kínos várakozás után ismét zajt hallott. A folyosóról könnyű cipő kopogása szűrődött be, majd kulcscsörgés, az ajtón motoszkálás és kilincsnikorgás hallatszott. Hirtelen keresztül dőlt a leány lábainál a pamlagon, lehunyta félig a szemét és úgy figyelt. Kigyúlt a lámpa s egy nő cipőjét és a szoknyója alját pillantotta meg. Felismerte annak a nőnek a ruháját, aki este a kosztümöt adta neki. A szobalány alig néhány pillanatig tartózkodott ott, azután eltűnt, csupán a kilincs koppanása hangzott.

Teddy Goodmann körülnézett. A villany égett és szmokingja ott csüngött a fogason egy könnyű női toalett mellett. Ott volt a télikabátja is és egy finom női bunda, Médi, a botránykirálynő városzerte ismert hermelinbundája. Végig pillantott az alvó leányon, leakasztotta a hermelin bundát és leterítette vele. Aztán öltözködni kezdett. — Sietve dobta le magáról a jelmezt és öltött szmokingot. Megnézte az óráját, félötöt mutatott. Még egy pillantást vetett az alvó nőre és kilépett a folyosóra. A páholyok előtt senkit sem látott. Önkéntelenül, nem is kíváncsiságból, maga sem tudja miért, benyitott a szomszéd páholyba. Ott is világos volt, a fogason csüngtek a ruhák. A pamlagon eszméletlenül feküdt a nő, aki a pálmák között megszólította, a padlón pedig egy fiatalember vonaglott.

Az orvos egy ideig szánakozva nézte őket és aztán megindult a

lépcső felé. Kivilágított folyosóra ért, nem is látta azokat a helyiségeket, amelyekben az estét töltötte. Hosszas bolyongás után egy kapu elé jutott. Körülnézett, de senkit nem látott. Tanácstalanul tekintett vissza és ekkor megpillantotta azt az öregasszonyt, aki este beengedte. Csoszogva jött a kulcscsomóval, kinyitotta az ajtót és valami ilyen-félet mormogott:

— Még nem vártam...

Az orvos támoilyogva lépett ki a hideg, sötét téli reggelbe és amikor az uccán volt, mélyet lélekzett. Furcsának látta a házakat, az egész környéket, a kaput, amelyen kijött. A szomszédos sikátorban találta magát.

IV. RÉSZ EDWARD KOTSINSZK A DOCENS.

1. fejezet

„Lehet, hogy örök titok marad.”

Teddy Goodmann fáradtan ébredt. Amikor kinyitotta a szemét, az óra már elütötte a nyolcat. Sietnie kellett, nehogy elkéssék, nem akart szemrehányást kapni a tanártól. Régebben mitsem törődött a mindig szőrtőlő öreg professzorral, amióta azonban azon az emlékezetes estén hosszasan beszélgettek, a tisztelet melyet a tanár írást érzett, nemcsak a tudósnak, hanem az embernek is szólt. Sietve öltözködött és indult a törvényszéki orvostani intézet felé. Agyában még ott zsongtak az elmúlt éjszaka képei, látta a mágust, a büntanya vendégeit, a deliriumos torz figurákat és a gyanut, mely benne ott abban a házbán támadt, a jótékony álom sem tudta elmosni.

(Folytatás)